NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

דינסטאג 10

נייער פאלקסבלאט

№ 265 | Łódź, Środa, 18 listopada 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז מיטוואך פ׳ וייצא ד׳ כסלו תרצ״ז

ווילדער אנגריף אויף מאדריד

האבען אדורכגעפיהרט די אויפשטענדיגע

די מיליטערישע לאגע האט זיך אבער ווייניג געענדערט

פאריז, 17 (ספ. טעל.)

היינט פון 5 ביז 9 אינדערפריה האבען די [א]עראפלאנען פון די אויפשטענדיגע באמבארדירט [...] שווערע באמבעס מאדריד. פיל באמבעס זענען [...]געפאלען אין מיטען שטאט. די צאהל קרבנות [...] גרויס. ס'זענען ענטשטאנען פיר שרפות. אין [...] הויז זענען געפאלען 30 טויטע. די מאטער[...] שאדענס זענען גרויס. 2 א זייגער בייטאג [...] נאך די מיליטערישע סיטואציע געווען [...] ענדערונג. פון דערפריה אן באמבארדירט די [...]רונגס-ארטילעריע די פאזיציעס פון די אויפ[שטע]נדיגע. פון די באמבעס זענען די לעצטע 3 טעג [...]קומען 200 פערזאן און 500 פערוואונדעט [...]ארען. דער בנין פון רוימישען קאנסולאט איז [...] געווארען.

פאריז, 17 (ספ. טעל.)

[...] האוואס מעלדעט פון קאסא דעל קאמפא [...] 16 נאוועמבער: די אויפשטענדיגע האבען זיך געדרוקט פאראויס לענג אויס דעם טייך מאנצאנארעס. דער אוניווערזיטעטס-קווארטאל איז דורך זיי פאר־נומען געווארען. דער צענטער פון רעגירונגס-ווי־דערשטאנד געפינט זיך איצט ארום דעם קעניגליכען פאלאץ. ארום דער טורמע און די קאשארען מאנ־טאנא. די אביעקטען ווערען באמבארדירט דורך אויפשטענדיגע אעראפלאנען.

אין מאדריד קומען פאר פיל שרפות.

מאדריד, 17 (ספ. טעל.)

האוואס מעלדעט 3 א זייגער בייטאג: די אויפ־שטענדיגע האבען באמבארדירט גראן וויא. ס'איז פערהאן פיל קרבנות צווישען דער ציווילער בע־פעלקערונג. די אויפשטענדיגע ארטילעריע האט זיך בעמיהט צו פערניכטען די טעלעגראפישע צענטראלע. 5 א זייגער האט אויפ'ן דריטען שטאק פון דער צענטראלע אויפגעריסען א גראנאט און געמאכט גרויסע שאדענס.

ראבאט, 17 (ספ. טעל.)

דער קאמוניקאט פון גענ. פראנקא, וועלכער איז אנגעגעבען געווארען נעכטען אין אווענד דורך דער ראדיא-סטאציע אין קאדיקס מעלדעט, אז א גאנצע רייהע גאסען אין מאדריד געפינען זיך אין די הענד פון די אויפשטענדיגע. דאס פערנעהמען דעם אוניווערזיטעטס-קווארטאל און אגראר-אקא־דעמיע, האט א גרויסע סטראטעגישע בעדייטונג, ווייל פון די דאזיגע פאזיציעס הערשען די אויפ־שטענדיגע אויף דריי פירטעל שטח פון דער שטאט. נעכטען האט מען זיך געדרוקט אויף 2 קילאמעטער טיפער אין מאדריד.

מאדריד, 17 (ספ. טעל.)

היינט, 2 בייגאכט איז א גאנצע רייהע הייזער אין מאדריד געשטאנען אין פלאמען. דורך די פלא־מען איז קודם-כל פערניכטעט געווארען די געגענד ארום האטעל סאוואי און דער פראנצויזישער אמבאסאדע, וואו די אויפשטענדיגע פליהער האבען אראפגעווארפען די גרעסטע צאהל באמבעס.

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)

די ראדיא-סטאציע פון די פאשיסטען אין טענע־ריף מעלדעט, אז די פאשיסטען האבען מיט א פלוצ־לונגען אנגריף פערנומען די אקאפעס פון רעגי־רונגס-מיליטער אויף צפון פון מאדריד.

סאן-זשאן-דע-סור, 17 (ספ. טעל.)

20 קילאמעטער פון די שפאנישע ברעגעס האט זיך נעכטען אנגעהויבען א ים-שלאכט צווישען די אויפשטענדיגע און רעגירונגס-שיפען.

פאריז, 17 (ספ. טעל.)

קיין לאנדאן פאהרט ארויס א דעלעגאציע פון פאלקס-פראנט, כדי צו ווירקען אויף דער ענגלישער רעגירונג, אז זי זאל ענדערן איהר שטעלונג צו דער שפאנישער פראגע און זאל העלפען דער רע־גירונג פון בארצעלאנא.

מארגען הויבט זיך אן אין לובלין

דער אפעלאציע=פראצעס וועגען די פשיטיקער געשעהענישען

לובלין, 17 (טעלעפאניש פון אונזער ספע[ציע]לען שליח).

דאס לובלינער אפעלאציע-געריכט פארענדיגט [...] לעצטע פארברייטונגען צום גרויסער פראצעס [...] די פשיטיקער געשעהענישען, וועלכער הויבט [זי]ך אן מארגען.

דער צוזאמענשטעל פון די ריכטער און פון [...] בעשולדיגער איז שוין בעקאנט. מען ווייסט [...]ין אויך, אז אלס פערטיידיגער טרעטען ארויס [...] בעריהמטסטע יודישע אדוואקאטען אין פוילען, [...]ישען זיי: בערנסאן, עטינגער, מרגליות, הארט־[...]לאס, פעניגשטיין, די צוויי פוילישע אדוואקאטען [...] פעטרושעוויטש פון ווילנא און שמיינסקי [...] ווארשא און ענדליך וועט אין לובלין ארויס־[...]רעטען אויך דער בעריהמטער אדוואקאט ד"ר לייב [...]אנדוי וועלכער האט זיך נישט בעטייליגט אין [...]ראדאמער פראצעס.

ד"ר לאנדוי שטודירט איצט די אקטען און [...] ווען ער זיך שוין געפינען אין לובלין.

דער פראצעס איז בעשטימט אויף 3 טעג: [...]נערשטאג, פרייטאג און שבת. עס איז אבער [...] אויסגעשלאסען, אז ער וועט דויערען פיל [...]לענגער. אפהענגיג איז עס ווי דאס געריכט וועט [...] בעציהען צו די פארשלאגען פון די פערטיי־[די]גער. עס האנדעלט זיך וועגען ארויספאהר פון [...]געריכט אויף א לאקאלע וויזיע קיין פשיטיק און [...] ברענגען קיין לובלין צום פראצעס די אנ־[...]קלאגטע, לכל-הפחות דעם הויפט - אנגעקלאגטען [...]סקא. בנוגע דעם לעצטען ווערט געזאגט, אז [...] האר זענען שווארץ, בעת ווירקליך זענען זיינע [...] בלאנד.

אויב דאס געריכט זאל די דאזיגע פארשלא־[...]ען בעריקזיכטיגען, וועט דער פראצעס דויערען [...]מעהר ווי א וואך.

אין ראדאמער קרייז-געריכט האט דער דאזיגער [...]ראצעס געדויערט דעם גאנצען מאנאט יוני און [...]צויגען אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון פוילען [...] פון אויסלאנד. איצט ווערט דער פראצעס אי־[...]בערגעטראגען קיין לובלין און דאס אפעלאציע-גע־[...]יכט וועט דארפען דעצידירען וועגען די אנקלאגען [...] פראקוראר און פון די פערטיידיגער.

ווי בעקאנט, האט דאס אפעלאציע-געריכט אין [...]זאמענשטעל פון וויצע-פרעזעס ד"ר א הובעל [...] פארזיצער און די ריכטער וואלעווסקי און [...]סארנעצקי אלס בייזיצער — אויף א געשלאסענער [...]יצונג אנגענומען 5 דעציזיעס וועגן די פארשלאגן [...] פראקוראר און פון די יודישע פערטיידיגער, [...]דעציזיעס, וועלכע מוזען ווערען ערלעדיגט באך [...]ידער עס קומען פאר די עפענטליכע געריכטס-[...]ערהאנדלונגען.

די דעציזיעס זענען פאלגענדע:

1) אפווארפען דעם פארשלאג פון דער פרא־[...]וראטור, וועגען אויסהערען אויפסניי 12 עדות, צווישען זיי אויך דעם קליינעם העריש מינקאווסקי, וועמענס עלטערן די מערדער האבען דערהרגעט. דאס אפעלאציע-געריכט האלט, אז עס איז איהם נישט נויטיג א דירעקטע אפשאצונג וועגען דער גלויבענסווירדיגקייט פון די דאזיגע עדות.

2) אפווארפען דעם פארשלאג פון די אד־וואקאטען בערנסאן און קריגער, די פערטיידיגער פון לאזער קירשענצווייג, ארויסצורופען אלס עדות זיין ברודער יעקב קירשענצווייג, וועלכער איז דורך דעם ראדאמער קרייז-געריכט געווארען בעפרייט און צו ברענגען צום פראצעס דעם אנגעקלאגטען לאזער קירשענצווייג, וועלכער געפינט זיך איצט אין שעראדזער תפיסה צוזאמען מיט לעסקא און מיט פרידמאנען.

אגב ווייזט זיך ארויס, אז יעקב קירשענצווייג איז, נאכ'ן בעפרייאונגס - ארורטייל פון ראדאמער קרייז-געריכט, אפגעפאהרען קיין פאלעסטינא דעם 7-טען סעפטעמבער, בעקומענדיג אן אויסלענדישען פאס (זיין ברודער לאזער קירשענצווייג איז פער־משפט געווארען אויף 6 יאהר תפיסה).

3) אפווארפען דעם פארשלאג פון די אדווא־קאטען מארגאליס און לעווין, די פערטיידיגער פון אנדערע דריי אנגעקלאגטע, ארויסצורופען נייע 13 עדות, ווייל, זאגט זיך אין דער דעציזיע, די מא־מענטען, וואס די דאזיגע עדות דארפען פעסטשטע־לען, שליסען נישט אויס די מעגליכקייט, אז די אנגעקלאגטע זאלען האָ האבען בעגאנגען זייער פערברעכען.

4) אפווארפען דעם פארשלאג פון אדוו. שו־מאנסקי, דעם פערטיידיגער פון הויפט-אנגעקלאגטען שלום יחיאל לעסקא וועגען דורכפיהרען א לאקא־לע וויזיע אין פשיטיק, ברענגען צום פראצעס דעם אנגעקלאגטען לעסקא, אויסהערען עטליכע עדות, וועמענס ערקלערונגען זענען נישט בעריק־זיכטיגט געווארען איב'ם פראטאקאל פון ראדאמער קרייז-געריכט, ארויספאדערן פון ראדאמער קרייז־געריכט די זאכליכע בעווייזען, כדי פעסטצושטעלען אז די גומענע פאלקעס און אנדערע שלאג-מכשירים וואס מען האט צוגענומען ביי די אנדערע אנגע־קלאגטע האבען א בעדייטונג ביים פעסטשטעלען די שטימונגען, וועלכע האבען געהערשט אין פשיטיק.

5) נישט בעטראכטען די אפעלאציע פון אדוו. פעניגשטיין, וועלכער טרעט ארויס אלס ציוויל־מאהנער, ווייל ער מאהנט ענטשעדיגונג ביי 7 קריסטליכע אנגעקלאגטע, וועלכע זענען דורכ'ן רא־דאמער קרייז-געריכט געווארען בעפרייט און דער פראקוראר האט בנוגע די דאזיגע 7 נישט דער־לאנגט קיין אפעלאציע.

ווי בעקאנט איז דער טערמין פון די עפענטליכע געריכטס-פערהאנדלונגען בעשטימט געווארען אויף מארגען, דעם 19-טען נאוועמבער.

קיין לובלין זענען זיך שוין צונויפגעפאהרען צעהנדליגע זשורנאליסטען פון יודישע, פוילישע און אויסלענדישע צייטונגען, וועלכע וועלען בייוואוינען דעם פראצעס. אין אווענט איז אויך שוין אנגעקומען אדוו. לייב לאנדוי (בעקאנט פון שטייגער-פראצעס) און אדוו. הארטגלאס פון ווארשא וועלכע זענען ערשט איצט צוגעטרעטען אלס פער־טיידיגער אין גרויסען פראצעס.

דער פראצעס הויבט זיך אן מארגען דאנער־שטאג אין בנין פון לובלינער אפעלאציע-געריכט. די פעראינטערעסירונג איז אן אומגעהויערע. אין די לובלינער שטיבלעך האט מען היינט אנגעהויבען צו זאגען תהילים און מ'וועט זאגען ביז צום פער־ענדיגען דעם פראצעס.

פראצעס וועגען דער שרעקליכער בוי=קאטאסטראפע אין ווארשא

הויז-ווירט און אדמיניסטראטאר אויף דער בעשולדיגונגס-באנק

ווארשא, 17 (טעלעפאניש)

היינט האט זיך אין ווארשעווער קרייז-גע־ריכט אנגעהויבען דער פראצעס געגען דעם הויז־ווירט ד"ר פישהאוט און אדמיניסטראטאר מ. קא־בער פון פרעטא 16, ווי בעקאנט איז דארט פאר־געקומען א שרעקליכע קאטאסטראפע בעת וועלכער ס'זענען דערהרגעט געווארען 6 יודען און 10 זענען פערוואונדעט געווארען. די אנגעקלאגטע פרובען ארויסצוווארפען די שולד איינער אויף דעם אנדערען. די עדות, וועלכע זענען היינט אויסגע־הערט געווארען בעלאסטען די אנגעקלאגטע, זיי האבען דערצעהלט, אז זיי האבען אויפגעפאדערט דעם ווירט און אדמיניסטראציע אדורכצופיהרען רעמאנטען, אבער יענע האבען זיך געמאכט גיש־ווויסענדיג. היינט קומט פאר די פארטזעצונג פון פראצעס.

דער שרעקליכער פולווער=אויפרייס

אין פראנקרייך

האט געברענגט 60 טויטע און 150 פערוואונדעטע

פאריז, 17 (ספ. טעל.)

לויט די לעצטע אנגעקומענע ידיעות זענען בעת'ן אויפרייס אין דער פולווער-פאבריק אין סאן־שאמא נעבען מארסייל אומגעקומען 60 ארבייטער און 50 זענען פערוואונדעט געווארען. דער מיניסטער דאלאדיע איז ארויסגעפלויגען אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע אין פראנקרייך הערשט טרויער. די לייה וועט פארקומען אויפ'ן חשבון פון דער מלוכה.

אנגענומען א רעזאלוציע

דורך דער מיגראציע=קאמיסיע ביים פעלקער-בונד

זשענעווע, 17 (ספ. טעל.)

אויף דער זיצונג פון דער מיגראציע-קאמיסיע ביים פעלקערבונד איז בעטראכט געווארען די רעזא־לוציע, וועלכע איז אריינגעטראגען געווארען דורך דעם פוילישען דעלעגאט קאמארניצקי. (וועגען וועל־כער מיר האבען נעכטען געשריבען). די קאמיסיע האט אנגענומען א קאמפראמיס-רעזאלוציע אין וועל־כער זי פערפליכטעט זיך צו פערשנעלערן דעם אר־בייטס-טעמפא און די עמיגראציע-פראגע זאל אנ־בעהמען רעאלע פארמען.

פראַנצויזישע הלוואה פאַר פּוילען

וועט אונטערגעשריבן ווערן אין עטליכע טעג אַרום

וו אַ ר ש אַ, 17 (טעלעפאָניש)

די פינאַנציעלע אונטערהאַנדלונגען מיט פראַנקרייך ווערן שוין פערענדיגט. ס׳זענען שוין אויפגעקלערט געוואָרען די שטרייט-פראַגען, וועלכע זענען ענטשטאַנען בעת די אונטערהאַנדלונגען אין פּאַריז, וואָס ווערען געפיהרט דורך דעם דיר. פון געלד-פערקעהר-דעפּאַרטאַמענט באַטשינסקי.

אין די נאָהענטסטע טעג וועלען שוין אונ-טערגעשריבען ווערען די ענטשפרעכענדע דאָקו-מענטען. ווי מיר דערוויסען זיך וועט די פראַנ-צויזישע הלואה קומען אויף פאָלגענדען אופן:

800 מיליאָן פראַנק אין סחורות=קרעדיטען, 200 מיליאָן פראַנק מזומנים אויף אײַנאָרדנען פאַבריקען, 300 מיליאָן מזומנים אויף אויסצובויען די באַהן-נעץ, 700 מיליאָן מזומנים אויף אויסצובויען דעם קויהלען-וועג גדיניע—שלעזיען.

אונאָפּהענגיג דערפון ווערען נאָך געפיהרט געשפּרעכען וועגען אַ קרעדיט פאַר באַנק פּאָלסקי, זיי זענען אָבער נאָך נישט פערענדיגט.

היינט ערשטע עפענטליכע זיצונג פון דער קעניגליכ״ר קאָמיסיע

ס׳וועלען אויסגעהערט ווערען עריק מילס און ד״ר זשאַרזש העראַנד

י ר ו ש ל י ם, 17 (ים״א טעל.)

מאָרגען מיטוואָך קומט פאָר די ערשטע עפענטליכע זיצונג פון דער קעניגליכער קאָמיסיע. ס׳וועלען אויסגעהערט ווערען 2 הויכע בעאַמטע פון דער ארץ-ישראל=אַדמיניסטראַציע און נעמליך: דער דירעקטאָר פון עמיגראַציע - דעפּאַרטאַמענט עריק מילס און פון געזונדהייטס=דעפּאַרטאַמענט ד״ר זשאַרזש העראַנד.

אַדוו. ריפּעל בעפרייט פון אַרעסט

ער האָט נאָך נישט רעזיגנירט פון זיין פּלאַן

וו אַ ר ש אַ, 17 (טעלעפאָניש) היינט איז בעפרייט געוואָרען פון אַרעסט 9 פּערזאָן מיט אַדוו. ריפּעל בראַש, וועלכע זענען נעכטען פערהאַפטעט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָרגאַניזירען א פוס-מאַרש קיין פּאַלעסטינע.

אַדוו. ריפּעל האָט היינט צונויפגערופען א פּרעסע-פאַרשטעהער און זיי ערקלעהרט, אַז ער גיט נישט אויף דעם פּלאַן און וועט זיך אין בעמיהען וועגען אַ׳ערלויבניש פון דער מאַכט.

Nie zaznają w zimie głodu bezrobotni
jeśli każdy złoży ofiarę
na Pomoc Zimową.

דעפּוטאַט וועדזשוואוד שטעלט א רייה פראַגען

אין ענגלישען פּאַרלאַמענט וועגען ארץ-ישראל-ענינים

ל אָ נ ד אָ ן, 17 (ים״א טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט דעפּ. וועדזשוואוד אינטערפּעלירט דעם קאָלאָניען=מיניסטער וועגען ארץ-ישראל-ענינים.

דעפּ. וועדזשוואוד האָט געפרעגט: וויפיל דערהרגעטע און פערוואונדעטע זענען געווען אין ארץ-ישראל נאָכ׳ן פערענדיגען דעם שטרייק.

דער מיניסטער אָרמסביי=גאָר האָט געענט-פערט, אַז פון דעם 13 אָקטאָבער ביז דעם 14 נאָוועמבער איז געווען 1 דערהרגעטער ענגלישער זעלנער און פון דער ציוויל-בעפעלקערונג 1 יוד און מוזולמענישער אַראַבער. פערוואונדעטע זענען געווען: 4 ענגלישע מיליטער-לייט, פון דער פּאָ-ליצייסטינער פּאָליציי 2 מוזולמענער, פון דער ציוויל בעפעלקערונג 3 קריסטליכע און 4 מוזולמענישע אַראַבער.

דעפּ. וועדזשוואוד האָט ווייטער געפרעגט: נעמענדיג אין אַכט די אויסנאַהמע, וועלכע מ׳האָט געמאַכט דעם אַנפיהרער פון די אַראַבישע טעראָ-ריסטען אין ארץ-ישראל קאַוקאַדזשי, צי האָט דער מיניסטער נאָך דעם איינדרוק, אז די אַראַבישע אויטאָריטעטן איבערצייגט אין ארץ-ישראל איז ענטשטאַנען צוליב אינערליכע בעציהונגען?

דער מיניסטער האָט געענטפערט, אַז אַז איז נישט בעוואוסט, אַז דער הויך-קאָמיסאַר זיך האָבען געאויסערט אין זין פון וועדזשוואוד'ס ווערטער.

וועדזשוואוד פרעגט ווייטער: ווער רעגירט אייגענטליך אין ארץ-ישראל, דער אַראַבישער־[illegible] די 4 אַראַבישע מלכים, דער הויך=קאָמיסאַר ווּאוקאָפּ אָדער גענעראַל דיל?

די דאָזיגע פראַגע האָט אַרויסגערופען היימער געלעכטער אין פּאַרלאַמענט, דער מיניסטער האָט אויף איהר נישט געענטפערט.

די געזעלשאַפט ״נותן-לחם״

מאַכט דערמיט בעקאַנט די גאַנצע אָרימע יודישע בעפעלקערונג פאָלגענדעס: דער שטאָטישער קאָמיטעט צו טראָגען ווינטער הילף דער גאַנצער אָרימער בעפעלקערונג פון אונזער שטאָט וועט אין די נאָהענטסטע טעג טיילען קאַרטאָפעל.

אַלע יודישע אָרימעלייט פון 1, 3, 4 און 5 קאָמיסאַריאַט וואָס ווילען בעקומען קאַרטאָפעל, דאַרפען זיך היינט און מאָרגען פערערגיסטרירען אין ״נות-לחם״, סאַלנע 14.

אַלע יודישע אָרימעלייט פון די אַנדערע קאָמיסאַריאַטן דאַרפען זיך פערערגיסטרירען היינט און מאָרגען אין זייער קאָמיסאַריאַטען.

די פערוואַלטונג פון ״נותן-לחם״

קאָמוניקאַט

פון לאָדזשער ראַבינאַט.

דער ראַבינאַט האָט בעשלאָסען נישט צו דער-לויבען בשעת א חופּה אין דער וואוינונג פון א רב קיין שום קבלת-פּנים אָדער אויפנאַהם פאַר געסט אָדער מחותנים.

דער דאָזיגער בעשלוס געהט אריין אין קראַפט ט׳ כסלו תרצ״ז – דעם 23-טען נאָוועמבער 1936 און פער-פליכטעט אַלע מיטגלידער פון ראַבינאַט. אויסער ווייל וואָס איז נויטיג צום סידור קידושין טאָרען די מחותנים גאָרנישט מיטבערענגען מיט זיך אין דער וואוינונג פון רב ה׳ חיי תרצ״ז.

ועד הרבנים לעדת לאדז.

בעמערקונג: מיר כלי-זמרים, בדחנים און קעלנער פאָרערן פון די מורא-הוראות, וועלכע געהערען נישט צום ראַבינאַט, כדי אויסצומיידען אומאַנגענעמליכקייטען, אַז זיי זאָלען זיך צופּאַסען צום אויבּיגען בעשלוס פון לאָדזשער ראַבינאַט.

שאַרפער פּראָטעסט

פון לאָדזער ראַבינאַט געגען אַדוו. ווייצמאַן.

אויף דער היינטיגער פּלענאַר=זיצונג האָט דער ראַבינאַט בעשלאָסען צו פערעפענטליכען אַ שאַרפען פּראָטעסט געגען אַדוו. ווייצמאַן צוליב זיין אַנפאַל אויפ׳ן קהלה=פּרעזעס דעפּ. ר׳ לייב מינצבערג אויף אַ׳אונדערהערטען, געמיינעם אופן.

דער ראַבינאַט שטעמפּעלט די האַנדלונג פון אַדוו. ווייצמאַן אַלס אַ נידער-טרעכטיגע, נישט נאָר בנוגע אַזאַ חשוב׳ן און אָנערקענטען כלל=טוער ווי ס׳איז פּרעזעס מינצבערג, נאָר בכלל אַלס אַזעלכע, וואָס איז עלול צו דערנידריגען דעם כבוד פון דער גאַנצער קהלה

ועד הרבנים לעדת לאדז.

ג׳ ויצא, תרצ״ז.

ORT

שער-קורסטול-מייסטער בײַ ״אָרט״

די געזעלשאַפט ״אָרט״ אָרגאַניזירט

אַ שטול-מײַסטער-קורס

פאַר מעכאַנישער וועבעריי.

קוואַליפיצירטע ענגלישע וועבער מיט שול-ציינגנישען פון מינדעסטענס 4 אָפּטיילונגען, ווי אויך אַבסאָלווענטען פון די טעקסטיל-שולען ווערען אָנגע-נומען אַלס קאַנדידאַטען אויפ׳ן קורס.

פערשרייבען קאָן מען זיך אין ביוראָ פון ״אָרט״ וואָלטשאַנסקאַ 27.

געדענקט, בילל

שטשעשנשליווי

אַ גרויסער אויסוואַהל פון

אָריגינעלע בילליגער און

טאָמאַשאָווער סחורות

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

פון די בעסטע קוואַליטעטען

אויף פערשידענע רעשטען

קומט און איבערצייגט אייך

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09.

געדענקט פראָנט II שטאָק.

8-טע צייטונגס-פערקויפער

אַלע מיטגלידער פון אונזער ציי-טונגס-פערקויפער - סעקציע, פרייהייטס=פּלאַץ 3, ווערען געבעטען צו קומען שבת דעם 21 נאָוו., פּינקטליך 8 אָוונד, אויף אַ גרויסע פערזאַמלונג.

כדי צו בעראַטען און בעשליסען ווי אַזוי אַדורכצופיהרן די ווינטער-הילף-אַקציע. די פערוואַלטונג

פון צייטונגס-פערקויפער-סעקציע ביים קליינהענדלער = פעראיין פרייהייטס-פּלאַץ 3.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע בערגהאַלץ צוליב׳ן טויט פון זייער אונפערגעס-ליכע פרוי און מוטער נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

עקיבה גרינבוים

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דער פאַמיליע פרענקעל צוליב׳ן טויט פון זייער פאַטעראָון מאַן מיכאל נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

בעריש שוואַרץ

קאָנסטאַנטינער 49

צייטונגס-פערשפּרייטער.

Dr. med.

P. Braun

צוריקגעקעהרט

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57

נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו. ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. RAKOWSKI

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָווענד

ביי דער קליניק איז טעטיג

א רענטגען= גאַבינעט

פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַפיעס

Dr. med.

M. GLAZER

ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 64, tel. 185-49

נעהמט אָן פון 12—2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונד.

זונטאָג און חגאות פון 10—12 בייטאָג.

Dr. med.

E. WAJNBERGOWA

אויגען-קראַנקהייטען

Dr. med.

M. WAJNBERG

נערווען-קראַנקהייטען

האָבען זיך איבערגעצויגען אויף

LEGJONÓW 3 (Zielona)

tel. 172-20.

Dr.

Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr. med. J. M. Barciński

רענטגענאָלאָג

וואוינט יעצט אויף

Gdańska 43, tel. 214-50

עמפּפאַנג-שטונדען: פון 8 ביז 9 פריה און 4 ביז 7 אָוונד

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט

פאַר אקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

מעדיצינישע בעגען שוואַנגערשאַפט

זגיערזשער 11, טעלעפאָן 246-09

נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8

DR. MED.

G. GERSZTAJN

ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Traugutta 12, tel. 175-10

נעמט אָן פון 11—2 און פון 5—8.30

Dr. med. LEON FAMILIER

אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען

6. שערפּיען 37 בענעדיקטאַ

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

די בילליגסטע קוועלע

פון אַלערהאַנד

ניי-מאַשינען,

טיילען, נאָדלען אז״וו איז ביי

Skład maszyn do szycia

Singer i Lachman

Łódź, Zydowska 2,

telefon 246-73.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

פראָנט, 1טער שטאָק

נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט

זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.

ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Lek.-Dentysta

Helena Halpern

Narutowicza 2, tel. 170-96

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן אַ גאַנצען טאָג.

מזל-טוב

א הערצליכען מזל-טוב ווינש איך דעם ה׳ פּייוויל נומשינסקי מיט פרל. חנה לאה דאמב צו זייער פייערליכער חאַצייט, וואָס איז פאָרגעקומען מוצש״ק, פ׳ תולדות, דעם 14/XI 1936, זאָל אייער צוזאַמענלעבען זיין גליקליך.

דוד פריימאַן.

Dr. med.

J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92.

נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.

אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאָג.

ד״ר העללער

ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט

זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.

צוריקגעקעהרט

פאַר פרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכע.

וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98

נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

אפיציעלע מעלדונג פון ראטען־פארבאנד
וועגען די ארעסטען דייטשע בירגער אין רוסלאנד

מאסקווא, 17 (ספ. טעל.)
אין דער פראגע פון די ארעסטירטע דייטשע … איז ארויסגעגעבן געווארן פאלגענדער אפיציעלער קאמוניקאט:
די ערשטע טעג נאוועמבער זענען אין לע־נינגראד און מאסקווע ארעסטירט געווארן עטליכע דייטשע בירגער, וועלכע האבן געפירט א טע־רארוסטישע טעטיקייט קעגן סאוויעט־רוסלאנד. זיי האבן גע־פירט פאשיסטישע יאטשייקעס, אין וועלכע זיי האבן אריינגעצויגן סאוויעטישע בירגער, פער־שפרייט פאשיסטישע פלוג־בלעטער, ארויסגעגעבן … ליטעראטור, פארנומען זיך מיט שפיא־נאזש א. ז. וו. עטליכע פון זיי האבן געפרוב… דעזאריענטירן די אינדוסטריע־ארגאניזאציע … צוגעגרייט טעראריסטישע אקטן קעגן די … פון דער סאוויעט־רעגירונג.
דער דייטשער פארשטעהער טיפעלסקירש … פראטעסטירט, אבער דער אויסערן־קאמיסאר… האט אפגעווארפן דעם פראטעסט. היינט האט דער דייטשער אמבאסאדאר פאן־שולענבערג געווענדעט צום קאמיסאר ליטווינאוו וועגן ווי־טערדיגע ערקלערונגען מכח די קאנקרעטע פאר־ווארפן, וועלכע זענען געמאכט די ארעסטירטע פערזאנען. ליטווינאוו האט גענוי אויסגערעכנט די פארברעכנס, וואס יעדער איינעם פון זיי ווערט פארגעווארפן. די מעהרהייט ארעסטירטע האבן זיך מודה געווען אין דער שולד.
קאמיסאר ליטווינאוו האט ווייטער ערקלערט, אז די סאוויעטן פארווערן נישט לעגאל אריינ־צוקומען אין לאנד פון דייטשע בירגער, ווען זיי האבן אפילו פאשיסטישע אנשויאונגען, אבער ס'קען נישט ערלויבט ווערן קיין פאשיסטישע פראפאגאנדע, שפיאנאזש און ארגאניזירען פון טע־רארוסטישע אקטען. די ארעסטען האבן גאר נישט געמיינזאמעס מיט די געגענזייטיגע אינטערנאציא־נאלע באציהונגען און פאליטישע פראבלעמען צווישען דייטשלאנד און רוסלאנד: אויב צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך אונשולדיגע, וועלען זיי באפרייט ווערן.
דער דייטשער אמבאסאדאר האט געענט־פערט, אז ער צווייפעלט, צי די ארעסטירטע זענען שולדיג.

P.K.O. ODDZIAŁ w ŁODZI,
Al. Kościuszki 15, tel. 125-80
wynajem kasetek (safesów).

דער וועלט־שלום איז וויכטיגער ווי דער שטרייק פון די פארט־ארבייטער"
ערקלערט פרעזידענט רוזוועלט

וואשינגטאן, 17 (ספ. טעל.)
דער פרעזידענט רוזוועלט האט ענדגילטיג בע־שלאסן פערזענליך אנטיילצונעהמען אין דער פאן־אמעריקאנישער קאנפערענץ, וועלכער קומט פאר אין בוענאס־איירעס.
געכטען האבן זיך אין ווייסן הויז אנגעמאלדען די פירנערמייסטערס פון די פארט־שטעט, וואו עס שטרייקען די פארט־ארבייטער. די בירגערמייסטערס האבן געבעטן דעם פרעזידענט אז ער זאל פערזענ־ליך אינטערווענירען אינם קאנפליקט. דער פרעזי־דענט רוזוועלט האט געענטפערט: „צוליב מיין אוועקפאהרען אויף דער קאנפערענץ קיין דרום־אמע־ריקא, מוז איך פעסטשטעלען, אז די פראגע פון שלום אויף דער וועלט איז וויכטיגער ווי דער פארט־שטרייק איך האף, אז די ארבייטער און אונטערנעהמער וועלן דאס פארשטעהן און וועלן צוטרעטן צו אונ־טערהאנדלונגען".

בונט צווישען ענגלישע מיליטער
וועלכעס האט זיך צוריקגעקעהרט פון פאלעסטינע

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
אין פארט סאוטעמפאן איז געכטען אויסגע־בראכן א בונט צווישען ענגלישען מיליטער, וועל־כע איז צוריקגעקומען פון פאלעסטינא אויף דער שיף „טאסקאניא" און איז בשעתו ארויסגעשיקט געווארן, כדי צו דערשטיקען די אראבישע אונרו־הען. די זעלבער האבן געוואלט באלד פארלאזען די שיף, און צוריקקעהרען אין זייערע היימען, טראץ דעם באפעהל פון דער אנפיהרונג.
די זעלנער האבן איינגעארדענט א דעמאנס־טראציע פאדערנדיג, אז מ'זאל זיי צוריקגעבן די ארבייט און די פאסטענס. וועלכע זיי האבן געהאט פאר'ן אוועקגעהן אין מיליטער. זיי האבן אויפ־געפאדערט די פארט־ארבייטער, אז זיי זאלען זיך סאלידאריזירען.
די ענגלישע זשאנדארמעריע האט אנגעהויבען אדורכצופיהרען ארעסטען צווישען די זעלנער.
לאנדאן, 17 (יט"א טעל.)
פון קאמפעטענטע קרייזען מעלדעט מען, אז די ידיעות וועגען א כלומרשטען בונט צווישען מילי־טער, וועלכעס איז צוריקגעקומען פון פאלעסטינא, זענען שטארק איבערטריבען. ס'האנדעלט זיך דא וועגן דער דעמאביליזירטער ערשטער דיוויזיע, וועל־כע איז צוריקגעקומען פון פאלעסטינא און מ'האט זיי, צוליב'ן אדורכפיהרען פערשידענע פארמאליטע־טען, געהאלטען 2 טעג אויף דער טראנספארט־שיף מיט וועלכער זיי זענען געקומען. אויפ'ן דריטען טאג האבן זיי נישט מעהר געוואלט בלייבען אויף דער שיף און פערלאנגט, אז מ'זאל זיי שיקען אהיים. קיין שום ארעסטען זענען נישט פארגעקומען.

ענגלישע אפאזיציע זאגט זיך אפ אנטיילצונעהמען
אין א קאנפערענץ וועגען בעוואפנונג

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
די אפאזיציע - ריכטונגען האבן אפגעזאגט דעם אנטייל, אין דער פראיעקטירטער דורכ'ן פרע־מיער באלדווין, פערטרויליכע קאנפערענץ וועגען דעם פראגראם פון די ענגלישע בעוואפנונגען. די קאנפע־רענץ צווישען פרעמיער באלדווין, טשערטשיל און טשעמבערלען ווי אויך מיט עטליכע בעדייטענדע מיטגלידער פון דער קאנסערוואטיווער פארטיי דארף פארקומען היינט נאכמיטאג.

ארויסגעמיטען אן אטענטאט
אויפ'ן ענגלישען וויצע־קעניג אין אינדיען

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
פון לאהאר מעלדעט מען אז דער ארטיגער זי־כערקייטס־דינסט האט זיך איינגעגעבן אין לעצטען מאמענט אויסצומיידען אן אטענטאט אויפ'ן צוג פון אינדישען וויצעקעניג לארד לינטליטגאו. אויף דער באהן־ליניע וואו דער קעניג מיט'ן וויצעקעניג האט געזאלט אדורכפאהרען האט מען געפונען א דינאמיט לאדונג וואס איז געווען אנגעגרייט צו פערניכטען דעם צוג. ס'זענען ארעסטירט געווארן עטליכע פערזאנען.

פרעמיער סקלאדקאווסקי, וויצע־פרעמיער קוויאטקאווסקי
ביים מלוכה־פרעזידענט

ווארשא, 17 (טעלעפאניש)
היינט 12 א'זייגער בייטאג האט דער מלוכה־פרעזידענט אויפגענומען אין שלאס אויף א געמיינ־זאמער אודיענץ דעם פרעמיער סקלאדקאווסקי און וויצע־פרעמיער קוויאטקאווסקי.

שטרייק פון די ווארשאווער קהלה־בעאמטע

ווארשא, 17 (טעלעפאניש) דער שטרייק פון די קהלה־בעאמטע פערשארפט זיך, ער נעהמט שוין ארום אויך די בעאמטע פון בית־עלמין.
דער שול־אינספעקטאר האט צוגעשיקט א בריף צום פרעזעס מאזור מיט אן אויפפאדערונג תיכף צו ליקווידירען דעם קאנפליקט, אויב נישט וועט ביי דער קהלה צוגענומען ווערען די קאנ־צעסיעס אויף די שולען.

ענגלאנד וועט נישט דערלאזען צו מלחמה

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.)
אויף א באנקעט פאר דער אויסלענדישער פרעסע האט היינט געהאלטען א רעדע דער ערש־טער לארד פון דער אדמיראליציע סעמועל האאר. דער מיניסטער האט געזאגט, אז ענגלאנד האלט נישט פון די פעריזיכערונגען, אז א מלחמה איז נישט אויסצומיידען, ענגלאנד וועט טון אלץ, כדי אויסצומיידען א קריג.

קארל אשעצקי בעפרייט
ער איז אבער שווער קראנק

בערלין, 17 (ספ. טעל.)
דא האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז דער בעריהמטער פאציפיסט קארל אשעצקי, וועלכער האט זיך ביז איצט געפינען אין א דייטשען קאנ־צענטראציע־לאגער, איז היינט באפרייט געווארן. אשעצקי איז שווער קראנק אויף שווינדזוכט. ער איז דער קאנדידאט אויף דער נאבעל־פרעמיע פאר שלום.

אונזער ווארט
דער טראגישער מארש

ס'איז געווארן די סענסאציע פון טאג דער „מארש" פון 1000 יודען קיין ארץ ישראל. ס'איז געווען פאראויסצוזעהן, אז דער דאזיגער מארש וועט זיך ענדיגען פריהער ווי ער האט זיך אנגעהויבען, אויב די מארשירענדע וואלטען נישט פונאנדערגע־טריבען געווארען דורך דער פאליציי באלד נאך זייער ארויסגעהן פון ווארשא, וואלט זיך די אוואנטורע געענדיגט פריהער אדער שפעטער אויף א מעהר אדער ווייניגער טראגישען אופן, דאס האט יעדער בעדעות געוואוסט און פאראויסגעזעהן. דערביי איז אבער אינטערעסאנט א גאנץ אנדער ענין.
די גאנצע פרעסע האט פאראויסגעזעהן, פאר־אויסגעזאגט און געווארנט פאר דער אוואנטורע, וואס עס ווייזט זיך מיט'ן דעם מארש צופוס קיין פא־לעסטינא אונטער דער אנפיהרונג פון עפעס אן'אר־האקאט ריפעל, וועלכער האט שוין צו פערצייכענען אין זיין טעטיגקייט אויך אנדערע אוואנטורעס — האבען זיך דאך געפונען הונדערטער יודישע געזונ־דע און פעהיגע יונגעלייט וועלכע זענען נעגאנגען צו ריפעל'ן און מיטגעמאכט מיט איהם די קאמעדיע ביז צו דער לעצטער מינוט, און נישט נאר אין ווא־רשא, נאר אויך אין פערשידענע אנדערע שטעט אין פוילען האבען זיך שוין אנגעהויבען צו ארגאניזירען גרופען יודישע יונגעלייט וועלכע האבען געוואלט נאכטון דעם ביישפיל פון ארוו. ריפעל מיט זיינע חברים.
מיט וואס פערטייטשט זיך דאס? ווי אזוי קומט עס, וואס הונדערטער יונגע מענשען לאזען זיך פיהר־ען אומזיניג אויף א וועג, וועלכער קען צו קיין שום גוטס נישט פיהרען עס פערטייטשט זיך מיט פול־שטענדיגער רעזיגנאציע. עס פערטייטשט זיך דערמיט וואס די יודישע יוגענד אין פוילען זעהט נישט קיין שום צוקונפט פאר זיך אין פילשטענדיג מוטלאז און זעהט פאר זיך נישט קיין שום עקזיסטענץ - מעג־ליכקייט. די טויערן פון ארץ־ישראל זענען פערשלאס־סען, אנדערשוואו עמיגרירען קען אויך נישט, צו קיין שום ארבייט און אמטען ווערט מען נישט צוגע־לאזען, אין דער אמאל־פערמעגליכער היים ווערט וואס אמאל ענגער און ענגער און... וואס זאל מען טון? כאפט מען זיך אן אין יעדער אוואנטורע, וואס וועט אנקומען. דאס איז דער סוד, וואס די „עקספעד־יציע" קיין ארץ ישראל האט אנגעצויגען אזוי פיל מענשען, וועלכע האבען ניכער פון פריהער אויס גע־וואוסט מיט וואס דאס וועט זיך ענדיגען.
ד.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע	
17־טען נאוועמבער	
דעוויזען:	
האלאנד	287.20
לאנדאן	25 94
ניו־יארק (קאבעל)	5.31¼
פאריז	24.69
פראג	18.78
ציריך	12210
אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען	
באנק פאלסקי	1.1150
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע	66,50
3 " " II.	64.50
4 " דאלארובקע	4700
7 " סטאביליזאציע	477.50
5 " ווארשאווער	7475
5 לאדזשער	48.50

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 12־234
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אווגד.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 07־149
ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע־בע־האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען פון פיעטריקאווער 10 אויף
161 פיעטריקאווער 161
טעל. 21־245.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא־פרייזען

טאג - טעגליך
ענדערונגען אויף די אמטען
פון דירעקטארען אין די פינאנץ־קאמערען

אין פינאנץ־מיניסטעריום זענען פארגעקומען … פערזאנאלע ענדערונגען. אין כמעט אלע פי־נאנץ־קאמערן (בתוכם אויך אין לאדז) זענען בע־שטימט געווארען נייע דירעקטארען.
לויט די אפיציעלע קאמענטארען, זענען די דאר־טיגע ענדערונגען פארגעקומען, כדי „צו פערבעסערן די באציהונגען צווישען די אמטען און די בירגער וועלכע צאהלען שטייערן". אין די דאזיגע ווערטער געפינט זיך אן אנדייטונג, אז די באציהונגען זענען ביז איצט געווען נישט די בעסטע.
מ'דארף זיך ווירקליך נישט פערטיפען דערין, די אנצוטרעפען אויף צאהלרייכע אנאמאליען און נישט־ענטשפרעכענדע זאכען און די געגענזייטיגע באציהונגען צווישען דער בעפעלקערונג און דער פי־נאנץ־מאכט.
דאס צאהלן שטייערן, בעזונדערס דירעקטע, ווערט אין ערגעץ נישט באטראכט דורך דער בעפעל־קערונג אלס א פרייוויליגע. וועלכע ברענגט פערגעני־גען, דאס איינמאהנען שטייערן נעהמט צו די שווער־סטע און עמפינדליכסטע פונקציעס פון עפענטליכען לעבען.
די פונקציעס פערלאנגען פון די שטייער־בע־אמטע פיל פערשטאנד, טאקט, קענטשאפט פון מענ־שען און פון ווירטשאפטליכע פערהעלטנישען און קודם כל — אומבעפלעקטע עהרליכקייט.
די באציהונג צווישען דער בעפעלקערונג און די אמטען דארף זיך שטיצען אויף א געגענזייטיגען צו־טרוי. דער צאהלער מוז געניסען פון גלויבען. נאר א שטייער־אמט, וועלכער שטעהט אויף אן ענטשפרע־כענדער מאראלישער און גייסטיגער הויך קען זיין א גוטער ערציהער פון שטייער־צאהלער.
אין אלגעמיין האט אונזער בעפעלקערונג אן־איינגעבוירען געפיהל פון לאיאלער באציהונג צו דער מלוכה און די נויטיגקייט צו ערפילען די שטייער־פליכטען.
אויב די פערסאנאל ענדערונגען, וועלכע זענען פאראורדענט געווארען דורכ'ן פינאנץ־מיניסטעריום אויף די לייטענדע אמטען פון דער שטייער־מאכט וועלען דערפיהרען צום אויסראטען די מיספרויכען און אויסווארצלען די שלעכטע באציהונג פון די אמ־טען צו די בירגער, וואס צאהלען שטייערן, וועט דאס די געזעלשאפט אננעהמען אלס איינע פון די בעסטע שריט פון דער רעגירונג.
ד.

„בכדי יודען זאלען עמיגרירען״...

דער רעצעפּט פון ענדעקישען „דזשענניק נאראדאווי״

„בכדי יודען זאלען עמיגרירען...״ אונטער דעם גאנצען קאפּ האט דער ענדעקישער „דזשענניק נארא־דאווי״ בעכטען פערעפענטליכט א לייט ארטיקעל. דער ארטיקעל רעדט קודם כל ארום ווער עס איז פעראינטערעסירט און ווער עס איז מחויב צו־צו־העלפען דער „יודישער עמיגראציע פון די אייראפּע־אישע לענדער.

צו געפינען לענדער אויף אונזער ערד א חוץ ארץ־ישראל ווי אהין די יודען וואלטען געקענט עמיגרירען פאדערט זיך א אינטערנאציאנאלע אנ־שטרענגונג און דער ענדעקישער ארגאן איז אי־בערצייגט, אז נאר „צוויי אינסטאנצען זענען פאראן, וואס קענען ארגאניזירען אזא אינטערנאציאנאלע אנשטרענגונג — די פעלקער־ליגע און ענגלאנד.

„דאס פערנעמען זיך מיט דער יודען־פראגע — שרייבט דער דזשענניק נאראדאווי פאסט אייגענט־ליך פאר דער פעלקער־ליגע. די דאזיגע אינסטיטוציע איז געבוירען געווארען אין די לאזשען, אלזא פון יודישען גייסט; זי איז נישט פעהיג צו ערלעדיגען גרויסע אינטערנאציאנאלע פּראבלעמען, זאל זי כאטש פאר איהר טרויעריגען טויט אפּגעבען דעם יודישען פאלק.״

וואס שייך דער צווייטער אינסטאנץ — גרויס־בריטאניען — האלט דער ענדעקישער ארגאן, אז די ענגלישע פּאליטיק איז טראדיציאנעל גינסטיג פאר יודען. ענגלאנד האט פּאלעסטינע, דאס אליין דארף בעוועגען די ענגלישע רעגירונג זיך צו פער־בעהמען מיט די לעזונג פון דער יודישער פראגע.

דא קומט אבער דער ענדעקישער ארגאן צו טרוי־עריגע אויספיהרונגען.

„די ערלעדיגונג פון דער יודישער פראגע דורך א מאסען עמיגראציע פון אייראפּא — שרייבט די צייטונג — איז אלזא פולשטענדיג מעגליך. אבער נאר אונטער איין בעדינג — מען דארף, אז די יודען זא־לען וועלען עמיגרירען.

אין דער היגזיכט איז אבער דער ענין נישט אזוי איינפאך. עס זענען פאראן אנגעזעהענע יודען וועלכע זענען אנהענגער פון געדאנק, אז די יודען זאלען פערלאזען אייראפּא. אין דעם זין האט זיך ארויסגעזאגט מיט א קורצער צייט צוריק אין ווארשא הער גרינבוים, אזוי טראכט אויך זשאבאטינסקי, עס זאל זיך אויך האבען פאר דעם ארויסגעזאגט הער אלפרעד מאנד (לארד מעלטשעט). אבער דאס רוב פיהרער, און בעזונדערס די יודישע מא־סען זענען געגען א מאסען עמיגראציע, זיי ווי־לען האבען די פרייהייט פון עמיגראציע, אבער גלייכצייטיג די גאראנטיע פון פריי לעבען און פערדי־נען אין די לענדער פון זייער צושפּרייטונג.

אבער וועגען די פיהרער האנדעלט עס זיך נישט, צי זיי קען מען טרעפען מיט לאגישע ארגומענ־טען, אבער די מאסען וועלען זיך נישט לאזען איבער־צייגען; זיי זענען קאנסערוואטיוו געשטימט, אויף זייער אופן צוגעבינדען צו דער ערד אויף וועלכער זיי לעבען דורות נאך דורות.

ווער עס וויל אלזא, אז דער פּראגראם פון יו־דישער עמיגראציע זאל נישט בלייבען אזא טויטער בוכשטאב, אז ער זאל קענען פערווירקליכט ווערען אין לעבען, דער מוז געפינען א וועג בכדי צו בע־וועגען די יודישע מאסען צו עמיגראציע. דערפון איז דער אויספיהר, אז דער מהות פון פּראבלעם ווערט דערפיהרט צו דעם, וואס קען גורם זיין א מאסען עמיגראציע פון די יודען פון אייראפּא און קודם־כל פון פוילען, וואו זיי געפינען זיך אין דער גרעסטער מעהרהייט.

און דא קומען מיר צום תוך פון ענין. דער איינציגער אופן פון איבערצייגען די יודישע בע־פעלקערונג אין דער נויטווענדיגקייט פון עמיגראציע איז שאפען פאר איהר אזעלכע לעבענס־בעדינגונגען אין פוילען, אז עמיגראציע זאל ווערען פאר איהר דער איינציגער אויסוועג. ווען די יודען וועלען נישט האבען אין דער פוילישער מלוכה פּאליטישע רעכט, ווען זיי וועלען נישט האבען קיין פערדינסט מעגליכ־קייטען, ווען די אטמאספער פון מאראלישען לעבען וועט ווערען פאר זיי אומערטרעגליך, — דאן וועלען זיי קומען צום אויספיהר, אז עמיגראציע איז א נויטווענדיגע זאך, א גוטע און אפילו א גלענצענדע.

דערפון איז דער אויספיהר, אז דער פּראיעקט פון דער אינטערנאציאנאלער ארגאניזירונג פון דער עמיגראציע פון דער יודישער בעפעלקערונג פון אייראפּא וועט נאר דאן ווערען א רעאלער און נוצ־ליכער פּראיעקט, ווען אין פוילען וועט זיך ווייטער ענטוויקלען און צוּוואקסען די אקציע, וואס עס האט אנגעהויבען און עס פיהרט דער נאציאנאלער לאגער, א אקציע, וואס צילט צו בעגרעניצען די פּאליטישע רעכט פון די יודען און זייער ווירטשאפט־ליכען זעלבסט אויסקום פון פוילישען פאלק, נאך מעהר — די דאזיגע אקציע איז דאס וויכטיגסטע, דאס וואס עס וועט געטון ווערען אויף דער אינ־טערנאציאנאלער ארענע קען זיין נאך איהר דער־גענצונג.״

צוויי טעותים מאכט אבער דער ענדעקישער גאן אין זיינע בעטראכטונגען. ערשטענס אידענטיפיצירען זיך מיט אייראפּא: דאס א ריכטיגע, פּאלווערטיגע אייראפּא טראכט גאר און האט קיינמאל נישט געטראכט וועגען „אירען״ די יודען. אין דעם אמת׳ן אייראפּא גארנישט ענטשטעהען אזעלכע ווילדע, ביזא־ראפּעאישע אידעען און דער ענדעקישער האט א גרויסען טעות אויב ער מיינט, אז „אבוז נאראדאווי״ איז אייראפּא, אדער האט א שייכות מיט אייראפּא. צווייטענס זענען יודען אייביג אן בעקאנט אלס א עם קשה עורף דערצו זאגט נאך א פויליש פאלקס שפּריכ־ווארט: „ביז דער צוקער וועט דאר ווערען, וועט דארער פגרן״.

דא רעדט ראדיא־מאדריד...

פון י. האמסקי

יעדען טאג, אז מען האט שוין געהאט דורכגע־לעזען אלע צייטונגען און קאמוניקאטען, פלעגט מען זיך נאך שטעלן א כאפּ טון צום ראדיא: — האללא! האללא! — דא רעדט מאדריד! — און מען האט גע־הערט די שפּאנישע רייד און בעמיהט זיך עפּעס פער־שטעהען אין זיי און געפיהלט די גאנצע פערצווייפעלקייט פון די בעריכטען און כסדר האט מען זיך צוגעהערט, ווי צו ווערטער פון א באהענטען, וואס מען מוז הערען: — מאדריד רעדט נאך! — — און נאכהער זענען די געשעהענישען אין עטליכע טעג איועק מיט אזא שנעלען און פערצווייפעלטען טעמפּ: — ווייטער פערלוירען... און ווייטער אבגעטראטען... און ווייטער צוריקגעצויגען זיך... און מען האט שוין אין אווענד געווארט: — רעדט נאך מאדריד? — און עפּעס איז אין אונז אליין אויסגער געווארען, עפּעס האט אין אונז אליין געלאשען זיך פון שעה אויף שעה. און מען איז שוין זיכער געווען: — באלד וועט די שטי־מע ענטשוויגען ווערען. עמיץ וועט א געשריי טון אינ׳ם ראדיא די לעצטע פערצווייפעלטע ווערטער און עס וועט שטיל ווערען און א בלאט געשיכטע וועט זיך איבערקעהרען און א נייע, א שטארקע שטימע וועט א געשריי טון אין דער וועלט: — האללא, מאדריד... איך, פראנקא, דער זיגער, רעדט...

* * *

מען דארף גארנישט מיינען, אז ביי די אלע זיגען שטעהט פראנקאס ארמעע אזוי גוט. ער האט טאקע שוין די גרעסטע טייל פון שפּאניען, אבער ער האט די ארימע זייט פונ׳ם לאנד און ביי די רעפּובליקאנער איז דא די רייכע וואלענץ און דאס גוטע קאטאלאניען און די בעסטע פּארטען. פראנקא איז כסדר א בעל חוב ביי די, וועלכע שטיצען איהם און וואס מעהר דער בירגער־קריג פערציהט זיך, אלץ ווייניגער צופרידען ווערען די בערלינער בענק, וועלכע דעקען די געשיקטע אמו־ניציע, אלץ מעהר מוז ער אויך זארגען פאר דער פּראוויאנטירונג פון לאנד. אמת, פראנקא איז — ליידער — א געניטער מיליטער־מאן, א פּאזיטיב־טיגער סטראטעג און א מאן, וועלכער שפּארט זעהר דעם מענשען־מאטעריאל פון זיין ארמעע. קיין מאבי־ליזאציע אין זיין טייל שפּאניען קען ער נישט דורכ־פיהרען, ווייל ער האט מורא צו בעוואפענען די ברייטע שיכטען אפילו פון די אקופּירטע טיילען, ווייל בעוואפענטע קענען זיי ארויסטרעטען געגען איהם. חוץ דעם זענען אין זיין טייל דא נאך פיל ער־טער סיי אין צפון, סיי אין דרום פון לאנד, וועלכע אימאביליזירען א טייל פון זיין ארמעע. און וועלכע קענען ביי א גינסטיגען מאמענט — ווי עס קען זיך איצט מאכען — ארויס פון די ערטער זייערע אין א קאנטער־אטאקע און אפילו זיך דורכרייסען. און אויב פראנקא וועט איצט זיין געצוואונגען בעלאגע־רען מאדריד, מוז ער האבען א גאר גרויסע צאהל מענשען. ער מוז קודם כל נאך בעווייזען ארומרינגלען די שטאט און אבשניידען די קאמוניקאציעס מיט דעם דרויסען און אפילו לויט זיין אייגענע קאמוניקאטען האט ער איצט בלויז דערגרייכט אין דריטעל פונ׳ם מאדרידער קרייז. דערצו קומט נאך צו א נייער מילי־טערישער מאמענט. ביז איצט פלעגט די פערטיידיגונג פון די רעפּובליקאנער זיין א שוואכע, ווערט זי אבער שטארקער. הויבט זיך אן א גרויסע פערברויכונג פון מיליטערישען מאטעריאל, וואס מאדערנער זיין בעוואפנונג, וואס מאטאריזירטער די אבטיילונגען, אלץ מעהר ווערען זיי צושעדיגט אין דער כוח פונ׳ם מאדערנעם קריג און נישט בלויז דאס האבען מא־טעריאל, נאר דער עיקר קענען פּראדוצירען כסדר און פערטרעטען די צעשעדיגטע מאטאר־אבטיילונ־גען. אין דאס האט פראנקא נישט און דאס קען מען איהם שוין איצט אזויפיל נישט צושטעלען, ווי ביז איצט.

* * *

און מען דארף אויך נישט מיינען, אז די שפּא־נישע פאשיסטען זענען אזוי אייביג צווישען זיך. זיי האבען טאקע די העכערקייט פון דער קאמאנ־דירונג און די שנעלקייט פון בעוועגען זיך און די סטראטעגישע אויסגערעכנטקייט. אבער דאס איז גוט, ווען דער קריג געהט פאר זיי זיגרייך. בען זיך נאר אן די ערשטע שוועריגקייטען און פאלען, וועלען זיך שוין אויך צוריק אויפ[illegible] די רייסערייען צווישען זיי גופא. די נאציאנאלי־שע עלעמענטען זענען בלויז פּראוויזאריש [illegible] די קארליסטען ווילען א דעה זאגען דע[illegible] שטאב. פראנקא וועט וועלען אפשר איינפיהרען [illegible] ליטערישע דיקטאטור״ איז זיין דער שעף [illegible] מלוכה. און שוין איז אין בורגאס פאראגע[illegible] קלייבער פאקט, וועלכער ווייזט, אז די איינ[illegible] זייערע איז גארנישט אזא קאמפּלעטע. פראנקא[illegible] בעקומען דעם טיטעל „שעף פון די רעגירונ[illegible] נישט „מלוכה־שעף״. די קארליסטען ווילען [illegible] שטעלען איבער איהם און גראדע אן אבסאל[illegible] טישען מאנארך. די א דערע מאנארכיסטען ווי[illegible] פּארלאמענטארישע מאנארכיע מיט דעם [illegible] זוהן פון אלפאנס דעם 13־טען, פּרינץ זשואן [illegible] קעניג, און דער עיקר איז שטייען אין פּראנ[illegible] ריהען די בעוועגונג פון די „פאלאנגיסטען״, [illegible] ווי זיי רופען זיך אן „די שפּאנישע פאלאנ[illegible] נאציאנאל סינדיקאליסטישע״ [illegible] צעהלען אין לאנד ביז 350 טויזענד מאן [illegible] זייערע רייד...). דאס איז א נאצישע בעוועג[illegible] דעם זוהן פון אמאליגען דיקטאטאר פּרימא דע [illegible] ראַ אין דער שפּיץ. אבער דער שעף זייערער אין געפענגעניש ביי די רעפּובליקאנער און מי[illegible] פיהרט אן מאנועל עדיללא. און צו דעם אל[illegible] דארף מען נאך צוגעבען די פערשידענע גענע[illegible] לען, וועלכע האלטען זיך פאר נישט קיין קלע[illegible] „אויסליידערס״ ווי זייער קאלעגע פראנקא. [illegible] גוט — געהען אלע צוזאמען. זאלען זיך אנהויבען מפּלות, וועט די גאנצע נאציאנאליסטישע אר[illegible] קייט אויך אנהויבען פּלאצען..

אבער דער עיקר איז איצט, צי וועט דאס [illegible] פּובליקאנישע שפּאניען געפינען איהר גר[illegible] מ׳לוכה־מאן. א גאמבעטא דארף זי איצט, אדער טראצקי פון דער שפּאנישער רעפּובליק. וועט לארגא קאבאלערא קענען זיין? — וועט נא[illegible] גען דער שפּאנישער רעגירונג אויפצוציען [illegible] הארץ פון קאטאלאניען און אויפּוויזען, אז [illegible] פערטיידיגונג פון בארצעלאנע ליגט ביי די [illegible] פון מאדריד אדער וועלען מיר ווייטער זעהן [illegible] טראגישען און הערואישען קאמף פון אירון! וועט זיך געפינען דער מאן, וואס וועט דערל[illegible] דעם נייעם שטראם פון כוחות, וואס דער ווידע[illegible] שטאנד פון מאדריד וועקט אין אלעמען און [illegible] וועט שנעל ווארפען דאס פרייע טייל פון לא[illegible] אין א געגען־אטאקע? — אט איז די גרויסע [illegible] גע און אט איז די גרויסע האפענונג. דער „[illegible] לאגישער מאמענט״ פון דער רוסישער רעוו[illegible] לוציע איז ערשט דא. ווייל פונקט ווי איצט [illegible] זיך אנהויבען דער גרויסער צוזאמענפאל, אזוי [illegible] איצט זיך אנהויבען דאס גרויסע צוריקשלאג[illegible] און וועט מען קענען אנהויבען דעם מינדעס[illegible] צוריקשלאגען, וועט אויך די וועלט זיך א ר[illegible] טון און די בלאקאדע אויף געוועהר וועט אפ[illegible] אבפאלען. וואו איז איצט און טאקע איצט [illegible] נאר איצט, דער גרויסער פאלקס־טריבון פון [illegible] ניען, וואס זאל קענען מיטרייסען דאס איבער[illegible] שפּאניע און וואס זאל די ריזיגע כוחות, וועל[illegible] זענען נאך דא, קענען ווארפען אין קאמף, [illegible] וואס זאל קענען אריינברענגען דאס גאנצע [illegible] און עס דערפיהרן צו א זיג? איצט איז דער [illegible] סע מאמענט. איצט און שוין נישט שפּעטער! [illegible] נאר דער מאמענט אויסגענוצט ווערען און [illegible] שטימע פון מאדריד וועט טאקע א הלך טון אין [illegible] דער וועלט מיט דעם אנזאג פון די גרעסטע [illegible] נונגען פאר אלע מענשען.

די פראנצויזישע פאשיסטען

האבען נישט קיין מזל צו זייערע „פיהרער״

די פראנצויזישע פאשיסטען האבען ביזאיצט געהאט ווייניג מזל, זייערע אלע פלענער זענען אדורכגעפאלען, די מאביליזאציע פון פאשיזם, וועלכע עס האט אונטערגענומען דער פיהרער פון „פייער קרייץ,״ פּאלקאווניק דע לא ראק, האט זיך גע־ענדיגט מיט מיאוסער מפּלה. זיינע חיילות זענען צוקלאפּט געווארען נאך איידער זיי האבען זיך בעוויזען צו זאמלען, איצט ווערען אין פראנקרייך געמאכט ביידע פּרובען צו ארגאניזירען דעם פראנצוי־זישען פאשיזם און טאקע נישט קיין אנדערער ווי א געוועזענער קאמוניסטישער פיהרער האט גענומען אויף זיך די דאזיגע אויפגאבע.

אין די „באזעלער באכר כטען״ ווערט ארומגע־רעדט די אויסזיכטען פון דער נייער פראנצויזישער פּארטיי, וועלכער עס האט געגרינדעט זשאק דאריא, די אזוי גערופענע „פּארטי פאפּולער פראנסע״ פראנ־צויזישע פאלקס פּארטיי.

די דאזיגע פּארטיי האט איצט אפּגעהאלטען אין סען - דעני איהר ערשטען קאנגרעס. די פּארטיי איז געגרינדעט געווארען ערשט מיט 4 וואכען צוריק דורך דעם מער און דעפּוטאט פון סען דעני, צום קאנגרעס זענען געקומען 736 דעלעגאטען פון די פערשידענסטע פּראפעסיעס. בעזונדערס שטארק פערטרעטען זענען געווען די אינדוסטריעלע פון געביט סען דעני, דער גרינדער פון דער פּארטיי, דער 38־יעהריגער זשאק דאריא איז שוין זייט 12 יאהר דעפּוטאט. ער איז א זוהן פון א דארפישען שמיד און אליין איז ער געווארען א מעטאל־ארבייטער. זיין פּאליטישע קאריערע האט ער אנגעהויבען אין דער „קאמוניסטישער יוגענד״ און ער איז באלד געווארען א פּארטייענס מאן פון דריטען אינטער־נאציאנאל. זיין פּאפּולאריטעט אין סען־דעני וואו ער האט צוגענומען דעם אמט פון מער ביי די סאציאליסטען, האט איהם באלד געשטעלט אין דער שפּיץ פון דער דעמאלט נאך קליינער, קאמוניס־טישער פראקציע אין פּאלאמענט, אבער שוין בעת דער לעצטער קאדענץ איז דאריא געקומען אין קאנפליקט מיט מאסקווע, פלוצלונג האט ער אנ־געהויבען פיהרען א פּראפּאגאנדע פאר אזא מין נאציאנאלען קאמוניזם. נאך דעם 6 פעברואר, בעת וועלכען ער האט נאך ארגאניזירט די סאציאליסטישע קאמוניסטישע געגען דעמאנסטראציע, האט ער זיך איינגאנצען געענדערט. עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז ער בעטראכט זיך פאר א פראנצויזישען היט־לער. נאך דעם ברוך מיט מאסקווע האט ער זיך נישט אנגעשלאסען אין די אפּגעשפּאלטענע קאמוניס־טען, די אזוי גערופענע פּופּיסטען, נאר ער איז גע־בליבען אליין. די וואהלען פון 1936 האבען איהם געבראכט א פּערזענליכען ערפאלג דורכדעם, וואס ער איז געבליבען מער און דעפּוטאט פון סען־דעני, נגבען א זעהר שטארקע קאמוניסטישע מינדער־הייט, דעם ערפאלג האט ער צו פערדאנקען דער אונטערשטיצונג פון די בירגערליכע געגנער פון קאמוניזם און צום טייל זיינע גוטע ארגאניזא־טארישע אייגענשאפטען אין דער שטאט־פערוואל־טונג און אויך דער בעשיקטער שפּעקולאציע אויף דעם נאציאנאלען געפיהל פון די ארבייטער מא־סען, ער האט אנגעהויבען צו אפּעלירען צום פּאטריא־טיזם געגען מאסקווע.

דאריא אליין פערזיכערט, אז זיין פּארטיי האט שוין איבער הונדערט טויזענד מיטגלידער, ווי אזוי ער האט זיי געצעהלט ווייסט מען נישט, ווייל גרינ־דען א פּארטיי אין היינטיגע צשוואומענע צייטען איז נישט פון די שווערע זאכען. מען קען שטענדיג מיט זיך מיטרייסען א געוויסע צאהל אונצופרידענע און אייבארדענען א קאנגרעס, וואס ציהט שטענדיג צו בייגעריגע. עס איז אויך נישט פון די אונמעגליכע זאכען צו בעקומען פאר געוויסע צוועקען פינאנציעלע מיטלען. אבער דאס איז נאך נישט קיין בעווייז אז דאריאס פּארטיי שטעלט פאר מיט זיך אין לאנד א בעדייטענדען פּאליטישען כח.

ביזאיצט האט מען פון דער ניי־געגרינדעטער פראנצויזישער פאלקס־פּארטיי נישט דעם איינדרוק, אז זי זאל אין פּאליטישען לעבען פון פראנקרייך זיין א פאקטאר מיט וועלכען מען דארף זיך רעכענען. די ארגאניזאציע פון פּאלקאווניק דעלא ראק שפּילט נאך א וויכטיגע ראלע. אבער דאך בעזיצט דער שעף פון דער פראנצויזישער סאציאלער פּארטיי די קונסט צוזאמענצוהאלטען זיינע מענשען און זיי צו דיסציפּלינירען. ער האט אבער ביז איצט נישט אויפגעשטעלט קיין קלארען פּראגראם, צוליב וואס מען איז חושד, אז ס׳פעהלט איהם פּאליטישער חוש: זשאק דאריא האט אפשר דעם דאזיגען פּא־ליטישען חוש אין א העכערען גראד: אבער ביי דער ארגאניזאציע פון זיין פּארטיי, האט ער נישט געמאכט מעהר ווי א אנהויב. די ביישפּילען פון מילערא, וויוויאני, בריאן און לאוואל בעווייזען, אז דער פראנצויזישער באדען איז נישט אונגינסטיג פאר פּאליטישע רענעגאטען. אבער דערמיט, וואס מען בעקעמפט די אלטע פּאליטישע פריינד איז נאך ווייניג אויפגעטון. מען דארף נאך מעשים דערצו און דאריא האט נאך ביז איצט נישט געליפערט דעם בעווייז, אז ער איז פעהיג צו מעשים.

די קרייזען אין פראנקרייך, וואס ערווארטען די ישועה פון אייבצעלנע מענשען, האבען ביז איצט דערלעבט נאר ענטוישונגען, טארדיע בעגניגט זיך פון זיין בעהעלטעניש ביים מיטעללענדישען ים, נאר מיט א פרוכטלאזע פעדער־פּאלעמיק, בערושעני ווייזט זיך אלס מעהר און מעהר ארויס אלס עלע־גאנטער דילעטאנט, וואס הויבט אלץ אן און ענ־דיגט גארנישט. דע לא ראק איז מעהר פערוואל־טונג־אפיציר אלס ארמעע פיהרער און דאריא איז א אדלער אבער אהן שוואונג.

די אקופאציע פון אקאדעמישען הויז אין ווילנע

אין ווילנער „טאג" לייענען מיר:

שבת דעם גאנצען אווענט זענען די סטודענטען געזעסען אין אקאדעמישען הויז. ביז זייגער 9 א זייגער האט מען אלעמען אריינגעלאזען, ארויסגעלאזען אבער האט מען קיינעם נישט. ארום 9 אווענט זענען די טירען געווארען פערמאכט און מען האט קיינעם נישט געלאזען נישט אריין נישט ארויס. אין הויז האבען זיך געפונען ביי א 600 סטודענטען, פרויען און מענער.

שבת ארום 6 אווענט איז אין אקאדעמישען הויז אנגעקומען דער רעקטאר פון ווילנער אוניווערזיטעט פראפ. יאקאוויצקי. די סטודענטען האבען איבערגעגעבען זייערע פאדערונגען. ער האט זיי אבער נישט געוואלט אויסהערען. ער איז זיי נאר געקומען זאגען, אז אלץ אין אקאדעמישען הויז געהערט דעם אוניווערזיטעט, זיי זאלען דארט נישט קאליע מאכען און נישט אנטון קיין שאדען דעם אוניווערזיטעט, א בישט וועט די אוניווערזיטעטס-מאכט אננעמען געגען זיי מיטלען.

ווען דער רעקטאר איז ארויס, האבען די סטודענטען איהם בעגלייט מיט א פייפעריי.

אין דרויסען אויפ׳ן גאס לעבען אקאדעמישען הויז שטייט פאליציי מיט א קאמיסאר, וועלכע לאזט נישט דעם עולם דארטען זיך זאמלען. שבת אווענט זענען דארטען געווען דער פאליציי-קאמענדאנט, דער סטאראסטע און דער שעף פון דער זיכערהייטס-אפטייל אין דער וואיעוואדשאפט, וועלכע האבען ארויסגעגעבען די געהעריגע אינסטרוקציעס.

ביינאכט האבען די סטודענטען ארויסגעהאנגען אויפ׳ן בנין פון אקאדעמישען הויז 5 טראנספאראנטען מיט אנטיסעמיטישע און אויך אנדערע לאזונגען.

נעכטען פריה האט פאליציי געוואלט בעזייטיגען די טראנספאראנטען. מען האט ארויסגערופען די פייערלעשער. די טראנספאראנטען זענען אבער געבליבען ווייטער.

שבת אווענט האט די „בראטאניא פאמאץ" ארויס געלאזען אנ׳אויפרוף צו דער געזעלשאפט, מען זאל שיקען די הונגעריגע סטודענטען וואס געפינען זיך אין אקאדעמישען הויז. נעכטען דעם גאנצען טאג האט מען פון פערשידענע זייטען געטראגען אהין עסען. אויף דער טראסע אויפ׳ן ערשטען גארען זענען געשטאנען סטודענטען און געמאכט אלע ווייל פערשידענע אויסרופען. אין דער זייט פון דער טעראסע איבער׳ן טויער איז געזעסען אייבער אויף א שטול מיט א שטריק אין האנט. אלע ווייל האט ער דעם שטריק אראפגעלאזען און אונטען האט מען צוגעבונדען צום שטריק פערשידענע פעקלעך מיט עסען. שפעטער האט מען זיי ארויפגעגעבען א קאשיק,

וואס מען האט צוגעבונדען צום שטריק און דערמיט ארויפגעצויגען די פעקלעך עסען.

דעם גאנצען טאג האבען זיך דארטען געזאמעלט פיל מענשען, דערהויפט שילער, וועלכע פלעגען אונטערהאלטען די פערשידענע אויסגעשרייען פון די ענדעקישע סטודענטען. יודען האבען יענעם ארט אויסגעמיטען.

ארום 1 א זייגער, ווען די ענדעקעס אין הויז זענען אויעק עסען מיטאג (דארטען גופא), האט איינער פון דער טעראסע זיך געווענדעט צום קאמיסאר, וועלכער האט אנגעפיהרט מיט דער פאליציי-וואך, ער זאל מיט די פאליציאנטען אריין צו זיי אויף מיטאג. זיי קעמפען גאר געגען יודען און יודישער הערשאפט, אבער נישט געגען דער פאליציי.

אין אווענט איז די פאליציי געווען שטרענגער. מען האט קיינעם נישט געלאזען דארטען דורכגיין און אויך קיינעם נישט צוגעלאזען נעהנטער צום הויז.

* * *

די געשרייען ארום אקאדעמישען הויז און דאס כסדרדיגע זאמלען זיך דארט פון פערשידענע עלע-מענטען האט ארויסגערופען א בעאומרוהיגונג אין שטאט. דער ראבינער האט דריבער נעכטען אנגע-קלונגען צום פאליציי-קאמענדאנט און איהם איבערגע-געבען וועגען דער שטימונג. דער קאמענדאנט האט אבער דעם ראבינער בערוהיגט, ערקלערענדיג קא-טעגאריש, אז ס׳זענען אנגענומען געווארען אלע מיטלען נישט צו דערלאזען צו קיין שום עקסצעסען. איבעראל איז פערשטארקט די פאליציי און זי האט א שטרענגע פעראָרדנונג אפצוהיטען, אז די רוה און ארדנונג זאל נישט געשטערט ווערען.

אין משך פון בעכטיגען טאג זענען קיין שום אינצידענטען נישט באטירט געווארען אויבמען זאל נישט רעכענען 2 פאָרפאַלען, אויף וועלכע מען וואלט אין אנ׳אנדער רוהיגער צייט נישט געלייגט אינגאנ-צען קיין אכט.

ווען די שילער פון „הילף דורך ארבייט" זענען נעכטען בייטאג געגאנגען אהיים פון שוהל, האבען זיי אויף דער גאס ביים ארויסגאנג געוועהען שטיין עטליכע פוילישע שילער, וועלכע זענען אויסגעקומען פערדעכטיג.

מען האט וועגען דעם געמאלדען אין שוהל און דער פערוואלטער אינזש. קלעבאנאוו האט די שילער אויפמערקזאם געמאכט, פאר וואס זיי שטייען דא. די שילער האבען זיך פערענטפערט, אז זיי שטייען גלאט אזוי און טראכטען גאר נישט וועגען די יודישע שילער. די ארויסגערופענע פאליציי האט פונדעסט וועגען די שילער אוועקגעפיהרט.

א צווייטער פאל איז פארגעקומען אויף יאטקעווער גאס. דארטען האט איינער געשטאכען א יודישען דורכגייער, דעם טרעגער מיכאל ברוט פון קרופניטשע 5. ער ליגט אין יודישען שפיטאל.

* * *

טייל פון די ארעסטירטע סטודענטען אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין אוניווערזיטעט זענען געווארען בעפרייט.

—***—

Składajcie ofiary
na Pomoc Zimową
dla bezrobotnych.
Konto PKO Nr. 70.200
Pomoc Zimowa.

אנטי-יודישע נאצי-העצע ווערט נאך מעהר פערשארפט

יודען ווערען ארויסגעשטויסען פון דער בעקליידונגס-אינדוסטריע

בערלין, (יט"א). אין דעם שלאס אין פאר-געלאנג קומט איצט פאר א קאנפערענץ פון נאציאָ-נאליסטישע דיסטריקט-קאמיסארען און העכערע פארטיי-פונקציאנארען אויף וועלכער עס ווערט אנגעציי-כענט דער ארבייטס-פלאן פון דער נאצי פארטיי אויף די נאהענטע חדשים. מיט ישרעם טרעטען ארויס אויף דער קאנפערענץ וואס וועט דויערען ביז דעם 20-טען ד.ח. גענ. געהרינג, דר. פריק, אלפרעד ראז-זענבערג א. א. פון דעם שטאנדפונקט פון פערלויף פון דער קאנפערענץ איז צו זעהן, אז דער אנטי-יודישער קורס ווערט נאך ווייטער פערשארפט און די יודען העצעריישע פראפאגאנדע וועט געפיהרט ווערען אין א נאך ברייטערן פארנעם.

מיט א רעפערראט איז אויף דער קאנפערענץ אר-געטרעטען דער רייכס-מיניסטער פיהרער" דר. וואגנער, וועלכער האט געפאדערט „אלץ מעהר אויס צודרוקען אויף דעם ערשטען פלאן די ראסען-פראגע". דר. וואגנער פערלאנגט ווייטער, אז פראקטיצירען אלס מעדיצין-דאקטוירים זאל מען ערלויבען בלויז די יענגע וועלכע זענען פערבונדען מיט דער נאצי-פארטיי".

בערלין (יט"א). אין ווייטער איז פארגעקו-מען א קאנפערענץ פון „ווירטשאפטליכען רעווידענ-טען", וועלכע וועלען איצט צושטעהען צו קאנטראלי-רען אלע אינדוסטריעלע און האנדעלס אונטערנעה-מונגען אין דייטשלאנד, כדי זיי צוצופאסען צו דעם „4 יאהר פלאן".

מיט א גרויסער רעדע איז אין נאמען פון דער רעגירונג ארויסגעטרעטען דער דיסטריקט-קאמיסאר זאוקעל, וועלכער האט זיך צוו. אנד. בעריהמט דער-מיט, אז ער האט אין טירינגען קאנפיסקירט די גרוי-סע יודישע אמוניציע-פאבריק „סימאן און קאמפ." וועלכע איז פערוואנדעלט געווארען אין א „נאציאנאל-פאטריאטיש"ע זאוקעל האט גאנץ אפען ערקלערט, דאס די טעטיגקייט פון די „ווירטשאפטליכע רעווידענ-טען" וועט פיהרען צו דער עלימינירונג פון די יודען פון האנדעל. זאוקעל ריכטעט וועלכער איז געווען פול מיט רכילות און אנגריפען אויף יודען, זאגט עדות, דאס מיט דער הילף פון די „ווירטשאפטליכע רעווידענטען" ווערט צוגעגרייט אנ׳אקציע פון ארויס שטויסען די יודען פון אלע ווירטשאפטליכע פאזי-ציעס, ווי מען טיילט מיט האט דר. שאכט פערארד-נעט, דאס יודען טארען נישט ווערען בעשעפטיגט אלס „ווירטשאפטליכע רעווידענטען".

ווי עס בעריכטעט די „נאציאנאלע" וועט די „אונ-טערזוכונג" פון די יודישע אונטערנעהמונגען זיך אנהויבען נאך פאר ניי-יאהר און וועט זיך בעציהען הויפטזעכליך אויף דער טעקסטיל- און קליידונגס-אינדוסטריע, פון וועלכע די יודען זאלען סיסטעמא-טיש ארויסגעשטויסען ווערען גלייך ווי דאס איז גע-שעהן אין דער ערנעהרונגס-אינדוסטריע און האנדעל.

בערלין, (יט"א). די קהלה אין קעניגסבערג האט בעשלאסען צו פערקויפען דעם סינאגאגע-בנין אין באד קראנץ הינטער קעניגסבערג אזוי ווי דער צוטריט פאר יודען אין קראנץ איז פערבאטען ווערט די סינאגאגע זייט א לענגערע צייט אינגאנצען נישט בענוצט.

אנטי - יודישע העצע אין דייטשלאנד פאר דעם פראנקפורטער פראצעס.

בערלין (יט"א) די יודישע קרייזען אין דייטשלאנד פאלגען נאך מיט גרויס בעאומרוהיגונג די פערשארפטע אנטי-יודישע העצע פון דער גאנ-צער נאצי פרעסע אין צוזאמענהאנג מיט דעם פאר-שטעהענדען פראצעס פון דוד פראנקפורטער.

די „צענטראל פערבאיין ציטונג" שרייבט אין לעצטען נומער, אז די יודען אין דייטשלאנד פער-אורטיילען השם מאהד איבער ווילהעלם גוסטלאפ׳ן, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען דורך דעם יודישען סטודענט דוד פראנקפורטער. די זעלבע ציימונג טרעט אויך שארף ארויס געגען עמיל לודוויג׳ס לעצ-טען בוך וועגען דאזיגען פראצעס.

לויט דער פעראָרדנונג פון דער בערלינער קהלה איז אין אלע שוהלען און סינאגאגען פאַרעלעזט געווארען א ספעציעלע קינדעפינג וואס פעראורטיילט יעדען מארד און דריקט אויס עמפערונג צוליב אזא פערברעך, וואס שטעהט אין געגענזאץ צו די פרינצי-פען פון דער יודישער רעליגיע.

א"י-קאנפערענץ פון דייטשען יודענ-טום.

בערלין (יט"א) אונטער די אויספיציען פון דער דייטשער סעקציע פון דער יודישער אגענץ פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פון קרן היסוד איז דא טעמפערנט געווארען די א"י קאנפע-רענץ פון דעם דייטשען יודענטום אונטער דער לא-זונג: „שוץ און אויפבוי" אלס הויפט-רעדנער זענען ארויסגעטרעטען ראבינער דר. בעק און פרוי זייפף פון לאנדאן.

יודישער-געוועהר-פאבריקאנט הייראט מיט א רומענישער אריסטאקראטקע

און פיהרער פון אנטיסעמיטען כאפט א גרויסע מפלה

דער גרעסטער אנטיסעמיט אין רומעניע איז קארנעליו קאדרעאנו, פיהרער פון דער פאשיסטיש-אנטיסעמיטישער „אייזערנער גווארדיע", וועלכע פאג-ראמירט די רומענישע יודען און איהרע טעראר-באנדעס מארדען יענע רומענישע פאליטיקער, וואס שטעלען זיך זיי אנטקעגען.

לעצטענס האט קאדרעאנו, וועלכער איז קראנק געווארען אויף טשאכאטקע, געהאט צוויי גרויסע מפלות: ערשטענס, האט מען ענטדעקט, אז ער, דער פיהרער פון די רומענישע נאציס, איז גאר אליין נישט קיין רומענער, נאר ער שטאמט גאר פון פאליאקען מיט׳ן פאמיליען-נאמען זעלינקא; צווייטענס, האט א יוד אויסגעכאפט ביי איהם די 22-יאהריגע שעהנהייט ליויא פאדרעאנו, די טאכטער פונים ליבעראלען וויצע-פארזיצער פון רומענישען סענאט. דער בוקארעשטער היטלער איז געווען שטערבליך פערליבט אין איהר באך פון דער צייט ווען ער האט זיך בעקענט מיט איהר ווען ער האט געגומען קורסען אין באציאנאלען אוניווערזיטעט.

אנשטאט צו הייראטען מיט׳ן אנטיסעמיטען-הויפט קאדרעאנו האט די רייצענדיגע ליויא אוועק געשענקט איהר הארץ דעם 42-יאהריגען יודישען וואפען-פאבריקאנט מאקס אויסשניט, וועלכער איז איינער פון די רייכסטע לייט אין רומעניע.

אויסשניט איז טאקע א יוד און יודען האט מען אין רומעניע שטארק פיינט, אבער אויסשניט איז א מיליאנער און זיין פערמעגען האט פאר איהם געעפענט די טירען פון די סאמע אריסטאקראטישסטע הייזער און צו די בעלער פון די רומענישע מיוחסים פלעגט מען איהם איינלאדען ווי א חשוב׳ן גאסט.

אויף איינעם פון די דאזיגע בעלער האט אויס-שניט בעגעגענט די וואונדערליך. שעהנע ליויא פאד-רעאנו, און זיך פערליבט אין איהר אויפ׳ן ערשטען בליק.

כאטש ער איז מיט 20 יאהר עלטער פון איהר, דערצו באך אביסעל פליכעוואטע און גאנץ פעטלעך, איז אויסשניט ביי זיך נישט געווען געפאלען און ער האט אנגעווענדעט אלע זיינע כחות ביז ליויא האט איינגעשטימט מיט איהם צו הייראטען און איהרע עלטערען האבען דערצו געגעבען זייער הסכמה, אנאנסירענדיג, אז די חתונה וועט פארקומען שפעט-זומער.

באלד ווי די ביידע וועגען דער הייראט איז בע-קאנט געווארען, האט די צייטונג פון דער „אייזער-נער גווארדיע" אנגעהויבען צו פערעפענטליכען העצע ארטיקלען געגען אויסשניט׳ן, אלע מאל בעטאנענ-דיג, אז זיין חתונה-האבען מיט ליויא פאדרעאנו וועט ברענגען שאנד אויף דער רומענישער אריסטא-קראטיע, און דאס נאצישע בלעטעל האט אין גאנץ קלארע ווערטער געגעבען אנצוהערען, אז עס איז נויטיג אפצוראמען פון וועג דעם חוצפה׳דיגען יוד. די אלע ארטיקלען האט געשריבען דער אנטיסעמיטע פיהרער קארנעליו קאדרעאנו, וועלכער איז אליין אויסשניט׳ס חתונה.

געוועזען פערליבט אין ליויא׳ן און ער האט נישט אין זינען געהאט די ריינקייט פון רומענישען יחוס, וועלכע ער אליין האט נישט, נאר זיינע אייגענע אינטערעסען.

די באנדעס פון דער „אייזערנער גווארדיע" הא-בען דערווייל געגומען ברעכען שויבען אין יודישע הייזער, און אויסשניט האט אין דער צווישענצייט זיך אפגעשמד׳ט, כדי צו קענען הייראטען מיט דער רייצענדער אריסטאקראטקע.

די פאדרעאנו פאמיליע וואוינט אין קלוי, א צענטער פון דער רומענישער אינדוסטריע, און קורץ פאר דער חתונה האט אויסשניט זיך אויך איבערגעצויגען אהין, כדי צו קענען יעדען טאג זעהן זיך מיט זיין כלה. דעם מיידעל׳ס עלטערען האבען דאן בעקאנט געמאכט, אז די הייראט וועט פארקומען דעם 30-טען אויגוסט.

דערוויסענדיג זיך די גענויע דאטע פון דער חתונה, איז דער רומענישער היטלער קאדרעאנו א-ראפגעקומען קיין קלוי מיט א באנדע טעראריסטען פון דער „אייזערנער גווארדיע" און די לאקאלע אנ-טיסעמיטישע סטודענטען-ארגאניזאציעס זענען איהם געקומען צוהילף אנפיהרען די בעוועגונג געגען די דעמאנסטראציעס געגען אויסשניט׳ן און גע-גען דער פאדרעאנו-פאמיליע האבען אנגענומען א געפעהרליכען כאראקטער און אין איין שעהנעם טאג, קורץ פאר דער בעשטימטער צייט פון דער הייראט, האט דער מיידעל׳ס פאטער אנאנסירט, אז די חתונה איז אפגעלייגט געווארען אויף אנ׳אומבעשטימטען דאטום, און אז ליויא איז אוועק געפאהרען אויף א רייזע.

קאדרעאנו און זיינע „אייזערנע גווארדיסטען" האבען אבער פערדעכטיגט, אז עפעס איז דא נישט גלאטיג, זיי האבען אזוי לאנג געזוכט און געניש-טערט אינפארמאציע, ביז מען האט זיך דערוואוסט, אז אויסשניט און ליויא האבען דעם 29-טען אוי-גוסט חתונה געהאט אין א קליין שטעטעל לעבען קלוי, און דאס יונגע פארל איז אוועקגעפאהרען קיין לאנדאן און פאריז אויף זייער האניג-חודש.

דער רומענישער היטלער איז אויסער זיך פון כעס. אי מען האט ביי איהם צוגענומען דאס מיידעל, וועלכע ער האט ליב געהאט, אי דאס שפיצעל האט איהם אפגעטון א יוד.

קאדרעאנו איז איצטער געווארען צו לייטישע געלעכטער איבער גאנץ רומעניע.

וואס וועט ברענגען די קעניגליכע קאמיסיע

„מאנטשעסטער גארדיאן" וועגען די נאהענטע פערספעקטיוען אין ארץ-ישראל

לאנדאן (יט"א) אין „מאנטשעסטער גאר-דיאן" איז ערשינען א לענגערע קארעספאנדענץ פון א"י, אין וועלכען עס ווערט בעלויכטען די לאגע אין צוזאמענהאנג מיט׳ן אנקומען פון דער קעניגליכער קאמיסיע און עס ווערען געמאכט השערות, אין וועל-כער ריכטונג וועלען זיך ענטוויקלען די געשעהענישען אין דער נאהענטער צוקונפט.

דער אויטאר שילדערט די שטימונגען נאכ׳ן פערטיילען דעם שעדיול פון 1800 סערטיפיקאטען, די אראבישע באיקאט-אקציע און קומט צום אויס-פיהר, אז הויפטזעכליך רופט ארויס בעאומרוהיגונג די צוקונפטיגע ענטוויקלונג פון די געשעהענישען. מאנכע האבען מורא — שרייבט דער קארעספאנדענט פון „מאנטשעסטער גארדיאן" — אז אויב די קעניג-ליכע קאמיסיע וועט קומען צו אויספיהרען, וועלכע וועלען נישט בעפרידיגען די אראבער, דאן קען אין פיהליבג קומען צו א נייעם אויסברוך פון אונרוהען די אפטימיסטען האפען, אז די פיהרער פון די ביידע פעלקער וועלען דאך קומען צו א פערשטענדיגונג אויפ׳ן יסוד פון די עמפעהלונגען פון דער קעניגלי-כער קאמיסיע און עס וועט איינגעשטעלט ווערען א נאדוס ווענדי, וואס זאל זיכערען די רוה אויף א רייהע יאהרען. די הויפט שוועריגקייט איז פערבונ-דען מיט דער פראגע פון איינוואנדערונג. בנוגע די פראגען פון זעלבסטפערוואלטונג-אינסטיטוציעס אין שוץ פון אראבישען באדען בעזיצער קען מען גע-פינען אנ׳אויסוועג ווי אזוי אבער געפינען אנ׳-אויסגלייך צווישען דער יודישער פאדערונג צו רע-גולירען די יודישע איינוואנדערונג לויט דער אויפ-נאהמס-פעהיגקייט פון לאנד און דער אראבישער פאדערונג צו זיכערען די אראבישע מעהרהייט, ווייל אנדערש וועלען די יודען אין משך פון 10—15 יאהר בילדען א מעהרהייט.

„אין דעם יודישען לאגער — שרייבט ווייטער „מאנטשעסטער גארדיאן" — איז פערהאן א ריכטונג וואס האלט, אז מען מוז מאכען ערנסטע בעמיהונגען, כדי צו צושטערען די מורא פון די אראבער און גע-ווינען זייער פריינדשאפט. זיי רעכענען זיך דערמיט, אז די יודישע עליה זאל רעדוצירט ווערען צו דער היך פון די דורכשניטליכע ציפערען פון יאהר 1934 און 1935, זיי פערשטעהען אבער אז פרידען איז פיל וויכטיגער ווי שנעלקייט.

פון דער צווייטער זייט אבער זעהט מען נאך נישט קיין סימנים פון דער אנערקענונג פון די יודי-שע רעכט אויף זיך צוריקצוקעהרען אין זייער לאנד און פונאנדערבויען זייער היים. אהן אזא אנערקענונג וועט שטענדיג בלייבען הענגען די געפאהר פון אנ׳-אנגריף. עס איז א דרינגענדע אויפגאבע פון דער קעניגליכער קאמיסיע און פון דער רעגירונג צו שטרע-בען איינצופלאנצען אזא פערשטענדניש צווישען די אראבער. אויב עס וועט איינמאל דורכגעשלאגען ווערען א וועג, קען מען זיין זיכער, אז יודען וועלען זיך בעמיהען צו פלעגען א געמיינזאמען אנטייל פון יודען און אראבער אין אלע אונטערנעמונגען און צו שטיצען ליבער א פאליטיק פון פערבינדונגען ווי פון צוטיילונג".

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 56. tel. 129-77.

טויטע פרוי ווערט לעבעדיג

און זי גיט ארויס דעם מערדער פון איהר מאַן און זייערע צוויי קינדער

„דער שוואַרצער באנדיט", וועלכער האָט טעראָריזירט די לאַמיאַ־געגענד אין גריכענלאַנד און אנגעפיהרט זיין רויב־און מאָרד ארבייט פון אַ בעהעלטעניש אין די בערג, איז ענדליך ארעסטירט געוואָרען און באַלד זיין פּראַצעס וועט מען איהם מסתמא גלייך הינריכטען.

ווער ווייסט ווי לאַנג דער „שוואַרצער באנדיט" וואָלט נאָך געווען אויסגעלאָשען מענשליכע לעבענס, ווען נישט דאָס, וואָס אַ טויטע פרוי, טאַקע איינע פון זיינע קרבנות, איז פּלוצים לעבעדיג געוואָרען און זי האָט דערצעהלט ווער עס האָט געטויט איהר מאַן און איהרע צוויי קינדער, אַ טאָכטער און אַ זוהן, ד. ה. די גאַנצע פאַמיליע דאוסיאַ.

עטליכע טעג איידער די גאַנצע פאַמיליע איז דערמאָרדעט געוואָרען האָט דזשאָן דאוסיאַ, אַ רייכער פאַרמער אין לאַמיאַ, בעקומען אַ דראָהונגס־בריף פון דעם „שוואַרצען באנדיט", אַז ער זאָל אין אַ געוויסען פּלאַץ איבערלאָזען זיין געלד, אַ נישט וועט ער פערלירען דאָס לעבען.

דער פאַרמער איז נישט געווען קיין איבערגעשראָקענער, פונדעסטוועגען האָט ער פערשטאַנען, אַז מיט סטראַשוּנקעס פון „שוואַרצען באנדיט" דאַרף מען זיין פאָרזיכטיג, האָט ער דערפאַר אַוועקגעשטעלט אייבעם פון זיינע אָנגעשטעלטע צו בעוואַכען דעם אריינגאַנג און ער אַליין האָט אויך נישט פערלאָזט דאָס הויז אָהן אַ רעוואָלווער ביי דער זייט.

זעהענדיג, אַז דער „שוואַרצער באנדיט" בעווייזט זיך נישט, האָט דער פאַרמער דאוסיאַ אויפגעהערט צו זיין אַזוי פאָרזיכטיג, ווייל ער האָט געמיינט, אַז דער רויבער וועט נישט האָבען קיין מוט צו קומען דורכפיהרען זיין סטראַשוּנעק.

אָבער אין איין שעהנעם אָוענד איז דער „שוואַרצער באנדיט", בעגלייט פון צוויי ארויסהעלפער צוגעקומען צום פאַרם און געבונדען דעם וועכטער, וואָס האָט זיך נישט געקענט וועהרען געגען זיי. דאוסיאַ האָט געהערט מענשליכע שטימען אין דרויסען און ער האָט געמיינט, אַז בעקאַנטע זענען צו איהם געקומען. כאָטש עס איז שוין געווען שפּעט אין אָוענד. און ווען ער איז ארויס פון שטוב, איז ער בעגעגענט געוואָרען פון צוויי פּיסטאָלעטען אין דעם „שוואַרצען באַנדיט'ס" הענט. אַזוי ווי דער פאַרמער האָט נישט געהאַט ביי זיך זיין רעוואָלווער, האָט ער בעשלאָסען נאָכצוגעבען דעם באַנדיט'ס בעפעהל און ווייזען איהם און זיינע בעגלייטער, וואו זיין פאַרמעגען אין מזומן ליגט בעהאַלטען. דעם פאַרמער'ס יונגעל, וואָס איז שוין געשלאָפען, האָט זיך אויפגעכאַפּט פון די געשרייען. און דערהערענדיג דעם בעפעהל צו זיין פאָטער, איז ער אַראָפּגעלאָפען מיט אַ ביקס אין האַנד. דער „שוואַרצער באַנדיט", מורא האָבענדיג אַז דאָס יונגעל וועט אויסשיסען אויף איהם, האָט ער אין איהם אריינגעיאָגט אַ קויל. זעהענדיג, אַז זיין זוהן איז דערמאָרדעט געוואָרען, האָט דער פאַרמער געמאַכט אַ פערזוך צו טויטען דעם מערדער, אָבער ער אַליין איז אויך באַלד געפאַלען פון אַ קויל.

דאוסיאַס יונגע טאָכטער האָט זיך אויך אויפגעכאַפּט און איז ארונטערגעלאָפען זעהען, וואָס עס טוט זיך, און איהר געשריי ביים דערזעהען די טויטע קערפּערס פון איהר פאָטער און ברודער איז שנעל איינגעשטילט געוואָרען ווען דער „שוואַרצער באַנדיט" האָט אויך אויסגעלאָשען איהר לעבען.

די לעצטע איז אַראָפּגעקומען דעם פאַרמער'ס האַלב־פערשלאָפענע ווייב, און נאָך איידער זי האָט געהאַט די מעגליכקייט גוט צו בעטראַכטען וואָס עס האָט פּאַסירט, האָט דער „שוואַרצער באַנדיט" אויך איהר אויסגעשאָסען און זי איז געפאַלען ווי אַן אונטערגעהאַקטער בוים.

דער באַנדיט און זיינע בעגלייטער זענען אַוועק, מיטנעמענדיג דעם אַלטען צעשלאָגענעם וועכטער, ווייל דורך איהם האָבען זיי געהאַט אויסצוגעפינען וואו דער פאַרמער האָט געהאַט בעהאַלטען זיין געלט.

די לייה פון די פיר דערמאָרדעטע איז פאַרגעקומען דעמזעלבען טאָג, קיינער האָט נישט געוואוסט, ווער עס איז בעגאַנגען דעם גרויזאַמען פערברעכען. אין אָפענע טרומנעס, לויט דעם מנהג אין יענעם געגענט, האָט מען די מתים געפיהרט צו בעערדיגונג. פלוצים זענען אַלע בעגלייטער אויף דער לייה דערשטוינט געוואָרען, ווען דער קערפּער פון דעם פאַרמער'ס ווייב האָט זיך אָנגעהויבען צו ריהרען און זי האָט זיך אַליין אויפגעזעצט. אַ סך פון די אָנוועזענדע זענען זיך צולאָפען. זי איז געווען ביים פולען בעוואוסטזיין און אויסגעמאָלען דעם אויסזעהען פון מערדער. מען האָט זי דערנאָך אוועקגענומען אין שפּיטאָל, וואו דאָקטוירים האָבען דערקלערט, אַז זי איז נאָך נישט געווען טויט פון דעם שאָס, נאָר קיין האָפנונג צו בלייבען לעבען איז פאַר איהר נישטאָ. אַ טאָג שפּעטער איז זי טאַקע געשטאָרבען אויף אַן אמת.

די פּאָליציי, וויסענדיג מעהר איינצעלהייטען וועגען מערדער און וועגען זיין אויסזעהען, האָט דורכגעזוכט די גאַנצע באַרג־געגענד, ביז מען האָט ענדליך געבראַכט דעם „שוואַרצען באַנדיט" און זיינע ארויסהעלפער.

אביסעלע קיביץ

(הומאָר פון טאָג)

— ווי איז דאָס אַ מאַן אַזוי קאַרג? — האָ די פרוי בעקלאָגט פאַר איהר מאַן.

— איך בין נישט קאַרג, מיין טייערע, דאָס איך פאַר אונז אויף אַ רעגענדיגען טאָג. דו ווייס אָפט טרעפט, אַז ס'רעגענט צ.

— גוט, אָבער קיין מזל האָלט דאָך נישט מען אויף דער וועלט! — האָט די פרוי געענטפ

* * *

ערשטער אַרבייטסלאָזער: דו קענסט זיך עס פאָ לען, וואָס עס מיינט — קיין איין מענש ביי אונ הויז אַרבייט נישט.

צווייטער אַרבייטסלאָזער: טענה איינער. דו ווייס נישט ווי גוט דיר איז. בעטראַכט נאָר מיין לאַ בין דער איינציגער פון אונז אין הויז, וואָס נישט.

ריזיגער פאַרשריט

ביי די וואַסער־לייטונג אַרבייטען אין לאָדז

— „איהר דאַרפט אַ גרעסערע צאָהל קלינישע וואוינונגען מיט גוט איינגעאָרדנעטע וואַסער־לייטונג און קאַנאַליזאַציע דאָס איז דער איינציגער און ריכטיגער וועג אין קאַמף מיט די פערשידענע קראַנקהייטען. ווען איהר וועט זיך בעמיהען וועגען אַ גענוגענדע צאָהל קאָנטראָלירטע וואַסער לייטונגען ווען איהר וועט גענוגענד פערברייטערן אייער קאַנאַליזאַציע נעטץ — זייט זיכער, אַז אייערע שפּיטעלער וועלען שטעהן ליידיג —

אַט די דאָזיגע ווערטער, עטליכע אמת'ען האָט ארויסגעזאָגט דר. סיימון, אַ דעלעגאַט פון ענגלישען געזונדהייטס־מיניסטעריום וועלכער האָט מיט אַ פּאָאָר יאָהר צוריק אָנטייל גענומען אין אַן אויספלוג פון דאָקטוירים פון פעלקער־ליגע קיין פּוילען. פון די ווערטער, וואָס עס האָט ארויסגעזאָגט דער ענגלישער דאָקטאָר איז צו דערזעהן: די געזונדהייט פון דער בעפעלקערונג איז אָפּהענגיג פון דער גענוגענדער מאָס פון גוטען וואַסער, וואָס ווערט דער בעפעלקערונג צוגעשטעלט.

מען דאַרף נישט ווייט קוקען. מיר וועלען נישט פערגלייכען די סטאַטיסטיק פון די וואַסערלייטונגען און קאַנאַליזאַציע פון פּוילען, מיט די גרעסערע מלוכות, — מיר וועלען פערגלייכען פּוילען מיט דעם קלענערן טשעכאָסלאָוואַקיי. פּוילען פערמאָגט אויף 33 מיליאָן איינוואוינער, אַ נעץ פון 3 מיליאָן 500 טויזענד קמ. וואַסער־לייטונג; טשעכאָסלאָוואַקיי אויף 16 מיליאָן איינוואוינער אַ נעץ פון 15 מיליאָן קמ. ד. ה. 5 מאָל מעהר ווי ביי אונז.

אין אונגאַרן איז מיט 29 יאָהר צוריק ארויסגעגעבען געוואָרען אַ פערצאָרדנונג, לויט וועלכער יעדער שטאָט, וואָס צעהלט מעהר ווי 10 טויזענד איינוואוינער מוז פערמאָגען אַ שטאָטישע וואַסער־לייטונג. הערווין פערשטעהט זיך זענען געווען אָנגעגרייט ענטשפּרעכענדע דורך דער רעגירונג הלוואות.

דאָס איבערדערמאָנטע איז כדאי צו פערבינדען מיטן בוי פון וואַסערלייטונג אין לאָדז. דער בוי פון וואַסערלייטונג אין לאָדז האָט זיך אָנגעהויבען אין יאָהר 1934 לויטן פּלאַן פון ליגדליי, וועלכער איז טיילווייז געענדערט געוואָרען אין 1933 דורכן פּראָפעסאָר קאַזלאָווסקי.

דער מאָדיפיצירטער פּראָיעקט זעהט פאָרויס דאָס אויסבויען פון 5 אַרטעזיאַנישע פּלומפּען מיט טיפע באַסיינען; אַ סטאַציע פון שלאָגענדע פּאָמפּעס; די הויפּט־רעזערוואַר פון 800 מ. הויפּט־וואַסער־זאַמלער פון 30 טויזענד קוביש מעטער אינהאַלט אין די שטאָטישע נעץ אין דער לענג פון 100 קמ. פון די 5 פּלומפּען וועט מען אין אַלגעמיין בעקומען אַרום 43 טויזענד קמ. וואַסער אַ טאָג. דאָס זאָל דעקען די נויטבעדערפעניש פון וואַסער פאַר דער שטאָט אין משך פון אַ 25 30 יאָהר. נאָכדעם וועט מען דאַרפען שעפּען דאָס וואַסער פון פּיליצע. דאָס רעאַליזירען אין אַ טייל פון די וואַסערלייטונג אַרבייטען זאָלען קאָסטען 20 מיליאָן זלאָטעס. ביזן יאָהר 1936 איז אויסגעפירט 3,687 מ. רעהרען; עס זענען אויסגעאַרבייטעט צוויי פּלומפּען אין דער טיף 750 מ. יעדער, און עס איז אויסגעבויט דער וואַסער־זאַמלער אויף בידאַ־סטאָקאָווסקאַ. דער דאָזיגער אַרבייט האָט מען שוין אויסגע 2.700,000 זל. אויב עס וועלען נישט פאַר עפּעס ספּעציעלע נישט פאָראויסגעזעהענע שט גען וועט לאָדז אין יאָהר 1939 בעקומען וואַסער פון דער שטאָטישער וואַסער־לייטונג.

אַ גאַנץ ערנסטע אינוועסטיציע איז זיכע וואַסער־זאַמלער. דאָס איז אַן אַרבייט אויסגע אויסשליסליך דורך פּוילישע אינזשעניערען און לישע אַרבייטער. דאָס גאַנצע איז פערבאַהאַלטען מער דער ערד פון בודאַ־סטאָקאָווסקי און קאָלומנע לעמפּלעך פעראַרט, אי אונטער דע נ געפינט זיך עפּעס. דער וואַסער־זאַמלער פער אַזאַ שטח, אַז מען וואָלט געקאָנט אויף דעם פריי אויסשטעלען 25 טויזענד מענשען. איצט ענדיגט מען שוין די אַרבייט: מען מאַכט רינגלען, מען גראָבט הויך דעם וועג אונטער באַהאַנדליכע, אין דער ריכטונג ווידזעוו— מען שפּאַרירט די ווענט, אַז דאָס קרישטאַל וואַסער, וואָס וועט דאָ געזאַמעלט ווערען זאָל פעראומרייניגט ווערען. דאָס גאַנצע דערמאָנט אַן אונטערערדישען פּאַלאַץ, אַזעלכע פּאַלאַצען לאָדז פערמאָגען 4 אויף 120 טויזענד ק.מ.

אין עטליכע יאָהר אַרום, אין אַ שעהנעם און דער דאָזיגער טאָג וועט געווים זיין דער טריאומף פון דער לאָדזער שטאָטישער ווירט וועט פון דעם ביז איצט אומבעקאַנטען בודאַ קאָווסקאַ אַראָפּפליסען צו דער שטאָט, צו די וואוינונגען, אַרבייטס־וואַרשטאַטען און שול אַ מאַסע פון ריין קוועלען־וואַסער.

די פּוילישע אינזשעניערען האָבען דערביי געשפּאָרט דער שטאָט אַ סך געלד: מען האָט נישט לויטן סיסטעם פון דרוק אויף דעם עס זאָל אַראָפּפליסען. נאָר מען האָט אויסגענוצ העכסטען פּונקט אין לאָדז 258 מ. איבער פלאַכע פון ים און פון דער דאָזיגער הויכקייט דרוק פון וואַסער אַליין וועט עס אַראָפּפליסען שטאָט.

דער פּרעזידענט פון שטאָט, מיקאָלאַי גראַ סקי אַ דאַנק וועלכען די אַרבייט ביי דער וואַ לייטונג איז אויפגעשרויפט געוואָרען אויף אַ געהויבענער מדרגה, און ביי וועלכער עס זענען שעפטיגט טויזענדער אַרבייטסלאָזע, איז צופריע וואָס עס האָט זיך איינגעגעבען דער שטאָט צו רעאַליזירען די פּלענער פון היינטיגע טען און אין משך פון אַ קורצער צייט אוועקגעלע אַרום 27 ק.מ. וואַסער־לייטונג רעהרען און אַז אין דער ענטוויקלונג פון דער וואַסער־לייט גען אין לאָדז וועט דאָס קומענדיגע יאָהר נאָ ווערען אַלס איינס פון די אַרבייטסזאַמסטע.

ענטדעקט אַן אַלטע חרוב'ע יוד. שטאָט

ירושלים (יט"א) שפּורען פון אַן אַלטער חרוב'ער יודישער שטאָט, לויט אַלע וואהרשיינליכקייטען — פון בית־שערים, וואָס איז אין משך פון לאַנגע יאָהרען געווען אַ וויכטיגער יודישער צענטער, דער זיץ־אָרט פון דעם גרויסען סנהדרין איז ענטדעקט געוואָרען איצט אין שייך אבריק אין עמק דורך די אויסגראָבונגען פון דער יודישער געזעלשאַפט פאַר א"י און אַלטערטימליכקייטס - פאָרשונגען. די שטאָט בית־שערים, וועלכע איז אויסגעבויט געוואָרען אין די גאָר אַלטע צייטען, האָט געבליהט אין דער עפּאָכע פון בית שני און האָט נאָך עקזיסטירט הונדערטער יאָהרען נאָכ'ן חורבן.

די עלטסטע שפּורען, וואָס זענען ביז איצט ענטדעקט געוואָרען, שטאַמען פון די פּטאָלאָמעער'ס צייטען. עס זענען געפונען געוואָרען אַ סך יודישע און אַראַבישע אויפשריפטען אין תלמוד־שריפט און אויף זיי געפינען זיך אַ סך מאָל דאָס וואָרט „שלום" ווי אויך אַן ענטשפּרעכענד וואָרט אין גריכיש און דאָס גלייכען אַ סך בעגריסונגס־אויסדרוקען. נעבען די חורבות פון בית שערים איז ענטדעקט געוואָרען אַ גרויסער יודישער בית הקברות און אויך אַ קאַטאַקאָמבע, וועלכע צייכענט זיך אויס מיט איהר גרויס און מיט איהר וואונדערליכער אַרכיטעקטור, וואָס האָט נישט קיין גלייכען אין א"י. די קאַטאַקאָמבע האָט דריי שטאָק, איינער איבער'ן צווייטען, דורך ברייטע טרעפּ געהט מען אַרונטער אַהין אין אַ לאַנגען קאָרידאָר פון ביידע זייטען, פון וועלכע עס זענען נאָך ביז היינט פערבליבען פיין אויסגעהאַקטע אין פעלז צימערן, וועלכע פערמאַכען זיך מיט שווערע שטיינערנע טירען. סיי די טירען און סיי די זאַוויאָסעס עפענען זיך פּונקט ווי זיי וואָלטען געווען ביי.

אויף די טירען געפינט מען פיינע גראַווירונגען און אויפשריפטען מיט די נעמען פון משפחות, וועלכע זענען דאָ בעגראָבען געוואָרען. יעדע היל איז צוטיילט אויף דריי פיר צימערען און אין די צימערען זענען אויסגעהאַקט געוואָרען אין ווייכען שטיין פלעצער, וואו מען האָט אַריינגעלייגט די מתים. אין דעם קאָרידאָר ווי אויך אין די צימערען געפינען זיך מייסטערהאַפטע באַרעליעפען און אַלטע מנורות ווי אויך וואונדערבאַרע גראַווירונגען און בילדער אין פערשידענע פאַרבען. די גרעסטע טייל בילדער טראָגען אַן אויסגעשפּראָכענעם יודישען כאַראַקטער, ווי למשל, די זיבען־רערעדיגע מנורה, די טויערן פון בית־הכנסת, בלומען, בילדער פון דער פאַונאַ און פלאָראַ און אַ סך געאָמעטרישע צייכנונגען. פערשידענע סמנים ווייזען, אַז אַ סך בילדער, אויפשריפטען און באַרעליעפען זענען חרוב געוואָרען אין צייט פון די קרייז־צוגען. צווישען די 75 אויפשריפטען זענען די מעהרסטע אין גריכיש, און ווייניגער אין העברעאיש און אַראַמיש. אין די אויפשריפטען געפינען זיך ריין יודישע נעמען ווי אברהם, יצחק, יעקב, ווי אויך שפּעטערדיגע תלמוד־נעמען ווי חמא אי' מרתא, יוליוס און יוליאַנוס און אַנדערע, צו אַ סך נעמען זענען צוגעגעבען די טיטולען פון די פערשטאָרבענע. צווישען זיי אַ צוויי־שפּראַכיגע. איין גרויסער צימער איז ספּעציעל געמאַכט געוואָרען פאַר די כהנים, ווי עס לויטעט אַ גרויסע אויפשריפט אויף דער סטעליע פון דעם צימער. עס ווערט אָנגענומען, אַז די שפּעטערדיגע קברים זענען אויסגעגראָבען געוואָרען אין די ערשטע יאָהר־הונדערטער נאָך דעם חורבן פון בית שני.

דער גורל פון אַ פרוי

(11 סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן

„גאָט, היט מיך אויס פון אַזאַ פּייַן!" האָט זי מיט טרערען אין די אויגען ארויסגעשעפּטשעט.

ווען ער האָט געזעהן, אַז זי וויינט, האָט ער אויף איהר רחמנות געקריגען. מערקווירדיג, דער רחמנות געפיהל איז געווען ווי אייל אויפן פייער פון זיין ליידענשאַפט.

די טאַטעס דינסט איז דערווייל אָנגעגאַנגען. עס האָט זיך איצט אָנגעהויבען אַ נייע צערעמאָניע. אַלע האָבען געדאַרפט פערביי־גיין דעם הויפּט גלח וואָס איז געשטאַנען אויפן בעלעמער. אין איין האַנט האָט ער געהאַלטען אַ גאָלדענעם צלם און מיט דער צווייטער האַנט האָט ער געטינקען שטיקער ברויט אין וויין. די פערהייראַטע האָבען געדאַרפט קושען דעם צלם און עסען דאָס געטונקענע ברויט. און עסענדיג דאָס ברויט און וויין האָט דאָס געמיינט לויט דער קאַטוילישער צערעמאָניע, אַז מען עסט פון דעם פלייש און בלוט פונם געקרייציגטען יעזוס.

ווען רחל איז פערביי געגאַנגען דעם הויפּט גלח האָט איהר דער גרויסער צלם געשראָקען. זי האָט זיך ענטזאָגט איהם צו קושען. עס איז געוואָרען אַ מורמלער. מען האָט גענומען אויף איהר שרייען און איהר זידלען. מיט ווידערווילישען האַס זענען די גלחים געווען גרייט איהר. דורם צו זיין. רחל האָט זיך זעהר דערשראָקען. עס האָט איהר גענומען שווינדלען אין קאָפּ און די פיס האָבען זיך איהר אַ בויג געטאָן. זי איז אַרויסגעפאַלען אין עמעצענס אָרעמס. זי האָט דערפיהלט קאַלטע קלעבּיגע סליגעס אויף איהר הייסע באַק. זי האָט זיך אומגעקוקט און דערזעהן סענט לופּס גרינע אויגען.

רחל איז אַריינגעשאַנגען צו זיך אין קאַמער. די פּאַסירונגען פון פריהמאָרגען האָבען אויף איהר געווירקט שווער. די אויגען האָבען איהר געשמערצט פון וויינען און זי האָט זיך געפיהלט דערשלאָגען נאָך די שטאַרקע איבערלעבונגען. פון געדאַנק האָט איהר נישט געקאָנט ארויס, מיט ווי פיל שנאה, די גלחים האָבען געקוקט אויף איהר, ווען זי האָט נישט געוואָלט קושען דעם צלם. זי האָט ערשט איצט בעגונען צו וואָסערע געפאַהרען זי איז דאָ אויסגעשטעלט.

אומרוהיג און נערוועז האָט זי קיין אָרט נישט געקאָנט געפינען. זי האָט גענומען שפּאַנען הין און צוריק איבער דער קאַמער, ביז זי האָט זיך אָפּגעשטעלט ביים פענסטער. זי האָט מיט טרויעריגע אויגען געקוקט אויפן פרעהליכען דרויסען.

די לאַנקעס מיט דער נידעריג געשוירענעם גראָז האָבען געשיינט קעגען דער זון, ווי גלאַטער סאַמעט. די צעבליטע בוימער האָבען זיך געבאָדען אין זון שיין, פייגעלעך צעבאַלעוועטע פון דער זומער פרייד, זענען זאָרגלאָז און פריי אַרומגעפלויגען צווישטשערענדיק פרעהליכע נגונים. די פרייהייט און פרייד פון גאָטס וועלט האָט נאָך מעהר אונטערגעשטראָכען איהר פערשפּאַרטקייט און אָפּגעזונדערטקייט.

אַ מיטעלאַלטעריגע פרוי און אַ יונג מיידעל ביידע אָנגעטאָן אין העלע וואַטע־קליידער פון פרעהליכע קאָלירען האָבען זיך דערנעהנטערט צום מאָנאַסטיר. מען האָט געקענט זעהען, אַז ס'איז אַ מוטער מיט אַ טאָכטער. נאָהענט לעבען מאָנאַסטיר האָבען זיי זיך אָפּגעשטעלט די מוטער האָט עפּעס גענומען דערקלערען דער טאָכטער. די טאָכטער האָט גענומען נייגעריג זיך אַריינקוקען אין מאָנאַסטיר, איהרע אויגען האָבען זיך בעגעגנט מיט רחלס. רחל האָט מיט קנאה געקוקט אויף דער גליקליכער טאָכטער וואָס געהט שפּאַציר מיט איהר מוטער. איהר איז אַזאַ גליק נישט בעשערט.

זי האָט זיך דערמאָנט אַז זי פלעגט אויך אָפט גיין מיט איהר מוטער אַנקוקען אויסטערלישע פלעצער. איינמאָל זענען זיי פערביי געגאַנגען אַ מאָנאַסטיר. ס'האָט אויף איהר געמאַכט אַ שרעקליכען איינדרוק און ס'איז איהר דאַן אויפן זינען נישט אַרויף אַז זי וועט אַ מאָל זיין פערשפּאַרט אין אַזאַ אַנשטאַלט.

דאָס האַרץ האָט איהר גענומען וויינען. זי האָט אויסגעקראָגען גרויס רחמנות צו זיך אַליין. וואָס איהר לעבען איז איהר אַזוי יונג פערשטערט געוואָרען; וואָס עס איז איהר בעשערט געווען צו בלייבען אַ יונג אַ יתומה, וואָס זי האָט קיינעם נישט, וואָס זיך פאַר איהר איינשטעלען, איהר בעשיצען דער בייזקייט פון דער וועלט.

זי האָט אַליין נישט געוואוסט פאַרוואָס, נאָר געדאַנקען וועגען איהר הילפלאָזיגקייט קעגען פון דער וועלט האָט איהר אַרויסגעבראַכט אַ סענט לופּן, זי האָט זיך דערמאָנט, אַז זי האָט היי 3 מאָל בעגעגענט זיינע גרינע אויגען און עפּעס געווען אין זיי. וואָס האָט איהר געשראָקען פאַרגעפיהלען האָבען איהר געמוטשעט. עס געווען צופיל פאַר איהר קינדערש האַרץ אויס האַלטען די אַלע יסורים. זי האָט נישט געזעהן אַ ישועה און עס איז איהר געווען פינסטער פיטער.

מיט פינסטערע געדאַנקען האָט זי אַזוי געד טאָגט אַ גאַנצען טאָג. סענט לופּ איז צו איהר נישט געקומען און זי איז פון דעם געווען צופרי זי האָט זיך היינט עפּעס געשראָקען פאַר אַ בעגעגעניש מיט איהם.

ביינאַכט האָבען שווערע וואָלקענס גומען לויפען איבערן הימעל. דער הימעל איז וואָרען שוואַרץ. עס האָט געדראָהט מיט שטורעם.

רחל האָט נישט אויסגעטאָן דעם לאָמפּ: זי געלעגען מיט אָפענע אויגען אין פינסטערניש. איז געווען פייפערדיג וואַרעם און פון איינשלאָפען איז קיין רייד נישט געווען. ווייטאָגדיקע געדאַנקען און דערינערונגען זענען ווי מחבלים געקומען איהר מוטשען.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

אפקלאנגען פון ״וויסטען סקאנדאל״ אויף דער זיצונג פון קהלה-ראט

ענטפער פון פרעזעס דעפ. י. ל. מינצבערג אויף דער נעכטיגער ערקלערונג פון אדוו. י. וויצמאן

צו דער
ח׳ רעדאקציע ,,נייער פאלקסבלאט״,

זעהר חשוב׳ער ה׳ רעדאקטאר!

אין צוזאמענהאנג מיט דער ערקלערונג פון ה׳ וויצמאן אין היינטיגען נומער פון אייער ח׳ ציטונג בנוגע דעם ,,וויסטען סקאנדאל״, ווי אייער ג׳ צייטונג בעצייכענט ריכטיג די אויפטריטען אויף דער זונטאג׳דיגער זיצונג פון קהלה־ראט, האלט איך פאר מיין חוב צו ערקלערען דאס פאלגענדעס:

1) בנוגע די אומפעראנטווארטליכע פערזענליכע זידלערייען מצד דעם פארשטעהער פון דער ,,דעמאקראטישער פארטיי״ וויל איך דא איצט נישט רעדען און לאז עס איבער פאר אנדערע אינסטאנצען פון עפענטליכען משפט. עס איז אמת, וואס ה׳ וויצמאן ציטירט, אז ,,א פאליטישער טוער איז חילפלאז אין קאמף מיט רכילות׳ניקעס״ — אבער גראד אין דער געגענווארטער ריכטונג, ווי ה׳ וויצמאן מיינט.

2) ס׳איז נישט אמת, כ׳זאל האבען געזאגט, אז ה׳ וויצמאן האט פלומרשט **בשותפות מיט מיר** געפעלשט מיט פינף יאהר צוריק די וואהלען. דאגעגען האב איך געזאגט, אז מ י ר זענען לחלוטין קיין שום פעלשונגען נישט בעקאנט. און אויב ה׳ וויצמאן רעדט וועגען פאקטען פון וואהל־שווינדלערייען, וואלטען זיי דאך געמוזט האבען אפגעטון גער וואָרען מהסכם מיט איהם, וויל צו יענער צייט איז קיין זאך אהן איהם און אהן זיין צושטימונג אין דער קהלה בעטון געוואָרען.

3) אויב ה׳ וויצמאן פערריפט זיך דערויף, אז ער האט פערלאזט די זיצונג פאר׳ן ציילען די שטימען, וויל ער האט געהאט געוויסע בעווארעניסען, ווייסט ער אבער אויך גאנץ גוט, אז איך האב דעמאלט ביי־נאכט זאפארט געשלאסען דעם לאקאל פון דער קאר מיסיע, פערזיגעלט איהם און איבערגעלאזט א פאר־ליציי־שמירה ביז אויפ׳ן צווייטען טאג, ווען כ׳האב בעקומען אנ׳אויפטראג פון דער אויפזיכטס־מאכט ווייטער פארטצוזעצען דאס ציילען די שטימען.

4) אויב ה׳ וויצמאן איז טאקע געווען איבער־צייגט אין פלומרשטע נ שטרפינקטליכקייטען ביי די וואהלען, האט ער נישט געטאָרט בשום אופן אננעה־מען קיין מאנדאט פון א וויצע־פרעזעס פון קהלה־ראט, וואס איז איהם געגעבען געווארען במתנה מצד דער ,,קינסטליכער אגודה־מעהרהייט״, ווארום מיט די צוויי פאלקיסטישע פרנסים אין קהלה־ראט וואלט ער דאך זיכער אהן אונז צום דאזיגען אמט נישט דערפאהרען.

5) צוליב די זעלבע סיבות האט ה׳ וויצמאן נישט געטארט אננעהמען פון אונז פאר דער ,,דע־מאקראטישער פארטיי״ קיין מאנדאט אין דער פער־וואלטונג, וואס איז איהם אויך געגעבען געווארען דורך דער זעלבער ,,קינסטליכער מעהרהייט״.

6) ה׳ וויצמאן האט בכלל נישט געטארט לא־זען נעהמען קיין אמטיל זיינע ,,דעמאקראטישע חבר־רים״ אין דער נאציטער קהלה־פיהרונג; ער האט נישט געטארט לאזן דער ,,דעמאקראטישער פארטיי״ שיקען צו מיר אלע מאל דעלעגאציעס, כדי בסדר צו חשבונ׳ען, צי זייער זיצען אין דער קהלה צוזאמען מיט דער ,,שווארצער אגודה״ לוינט פאר זיי.

7) ערשט פאראיאהרען, ווענדענדיג זיך פון דעם אלעמען ,,אפוואשען״ פאר די נייע וואהלען, האט ה׳ וויצמאן מיט זיין דעמאקראטישער פארטיי״ געפי־נען פאר נויטיג אפצוזאגען זיך פון דער ווייטער־דיגער קהלה־מיטארבייט. א ן א בריף אדרעסירט צו דער קהלה־פערוואלטונג, אבער דערנאך מיר צו ער־לויבען דעם קאמוניקאט פון דער ,,דעמאקראטישער פארטיי״ נישט צו געבען צו קענטעניש דער קהלה־פערוואלטונג, כדי אין א פאר חדשים ארום, אפשר ביי א בעסערער קאנ־יונקטור, ווידער אנצוהויבען מיט ארבייטען מיט דער זעלבער ,,קינסטליכער מעהר־הייט״ אין דער קהלה.

און נאך דעם אלעמען האט ה׳ וויצמאן נאך דעם מוט צו זיין א קורא תגר אויף די וואהלען פון פאר פינף יאהר!

אויב אין פאליטישען לעבען איז נאכנישט אנ־געוואנדען געווארען דער סיסטעם פון אנקלאגען אומ־שולדיגע דורך פערברעכער, איז אבער ערשט רעכט נישט געהערט געווארען, אז שולדיגע זאלען פערברע־כעריש ווערען גילטיג אלס דעמאקראטען..

אין שוץ פון כבוד פון דער קהלה און איהר טוער־טיגקייט, מיט וועלכער איך פיהר אן זינט אכט יאהר, וועל איך נישט אויפהערען צו פאהערן און צו מאה־נען בעווייזען אויף פלומרשטע מיספרויכען און בע־שולדיגונגען, וואס זענען דורך ה׳ וויצמאן געווא־רען געווארען אויף דער זונטאג׳דיגער זיצונג פון קהלה־ראט, ביז די ווייטגעהענדסטע קאנסעקווענצען.

איך דאנק אייך, ח׳ ה׳ רעדאקטאר, פארן אפדרו־קען מיינע דאזיגע אויפקלערונגען אין צייטונג.

מיט אכטונג

(—) י. ל. מינצבערג

פרעזעס פון דער קהלה־פערוואלטונג

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם טומעל ארום דעם ,,וויסטען סקאנדאל, וועלכער איז פארגעקומען אויף דער זונטאג׳דיגער זיצונג פון קהלה־ראט, האט דער פרעזעס ליבערמאן אויף היינט אוועקגעשטעלט צונויפגערו־פען א צווישען - פראקציאנעלע זיצונג פון די ריכ־טונגען, וועלכע נעהמען אנטייל אין צוזאמענשטעל פון קהלה.

די דאזיגע זיצונג וועט דארפען אננעהמען א שטעלונג צו דער גאנצער פראגע.

צושמעטערט איהר מאנס קאפ

און דערנאך איהם איינגאנצען אפגעשניטען

(א) דעם 1 דעצעמבער וועט אין היגען קרייז־געריכט פארקומען א פראצעס וועגען דער פאל־גענדער טראגישער געשיכטע:

דעם 5 סעפטעמבער ה. י. אין אוונט איז אין 14־טען פאליציי - קאמיסאריאט געקומען די 27־יעהריגע פראקסאדא מאלארטשיק פון דער לענ־טשיצקא 50 און אפגעגעבען אנ׳ערקלערונג, אז זי האט ערמארדעט איהר מאן דעם 29־יעהריגען פיאטר מאלארטשיק. דאן האט זי אין דער פאליציי אוי־בגערגעבען די שליסלען פון איהר וואוינונג.

איינגע פאליציי - פונקציאנארען זענען ג׳ ח אוועק אין דער וואוינונג פון די מאלארטשיק׳ס און דארט מיט די שליסלען געעפענט די טיר. ווען זיי זענען אריין אין דער וואוינונג האט זיך פאר זייערע ענטפלעקט א מורא׳דיג בילד: אויף דער קאזעטקע איז געלעגען מאלארטשיק׳ס טויטער קערפער אהן א קאפ, צוגעבונדען מיט שטריק צו דער קאזעטקע, דער קאפ איז געלעגען בעזונדער אויף דעם פאד־אנלעהן פון דער קאזעטקע.

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, איז ביי דעם פאר - פאלק מאלארטשיק נישט געווען קיין שלום־בית. און עס פלעגט ביי זיי שטענדיג פארקומען מחלוקות.

אין דעם טראגישען אוונט ווען מאלארטשיק איז, ווי געוועהנליך, אהיימגעקומען שיכור, האט די מאלארטשיקאווא בעשלאסען אויסצופיהרען איהר פלאן, וועלכען זי האט שוין פון לאנג פערטראכט. ווי נאר מאלארטשיק האט זיך אוועקגעלייגט אויף דער קאזעטקע, האט זי צוזאמען מיט איהר שוועסטער לעאקאדיא בארא‌צקא איהם צוגעבונדען די הענד און פיס און דאן איהם צוגעבונדען פעסט צו דער קאזעטקע. באכדעם האט זי מיט א האק איהם צושמעטערט דעם קאפ, און געפרובט מיט א ראזיר־מעסער איהם אפשניידען דעם קאפ. ווען דאס איז איהר נישט געלונגען, האט זי גענומען א געוועהנליך קוכען־מעסער און אפגעשניטען דעם קאפ.

דאן האט זי זיך אפגעוואשען די הענד, פער־שלאסען די טיר און איז אוועק אין דער פאליציי.

—*×*—

פאליטישער פראצעס

(א) דער 33־יאהריגער זיגמונט קויאוואק (פיאס־טאווא 26) איז בעכטען פערמשפט געווארען פאר קאמוניסטישער טעטיגקייט אויף 3 יאהר טורמע און צו פער... אויף 10 יאהר זייבע בירגער־ליכע רעכט.

קיין שטעטישע אפטיילונגען בעזיצען מיר נישט

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

№ 29 ul. Piotrkowska № 29

קיין פריוע קאסעטקעס (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.

אונזערע פקדונות־ביכלעך זענען די בעסטע שטאלענע קאסעטקע. זיכער און גוט פראצענטירט

זאמעלט אייערע אפשפארונגען און לאקירט אייערע געלדער אין

Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi

וועלכע גיט א גאראנטיע פון א זיכערן קאפיטאל ביי א גוטע פערצינזונג

די געזעצליך געשיצטע געהיימניס פון פקדונות ווערט שטרענג אפגעהיטען!

לויט׳ן ארטיקעל 52 פון קאאפעראטיווען געזעץ (Dz. Ust. str. 55/34) וועלכע פערוועהרט צו ערטיילען אינפארמאציעס הז אמטליכע הז אנדערע ארגאנען.

מיר מאכען אויפמערקזאם אויף אונזער אדרעס: לאדז נור פעטריקאווער 29

אויסגעהאקט שויבן אין איידיש געוועלב

און געשטאכן דעם יוד, וועלכער האט איהם געוואלט פערהאלטן?

אויף באלוטער מארק 3 האט א גאלאנטעריע־געוועלבעל א געוויסער הלל ליזבאנד. נעכטען אין אוונט, ווען ליזבאנד האט שוין געהאט געשלאסען דאס געוועלב און אוועק צו זיך אין דער וואוינונג, וועלכע געפינט זיך אין דעם זעלבען הויז, האט ער געהערט ווי אימיצער האקט אויס די שויב פון זיין שויפענסטער. ער איז ארויס אויפ׳ן גאס און גע־וואלט פערהאלטען דעם שויבען־האקער. יענער האט אבער ארויסגעכאפט א מעסער און געגעבען עט־ליכע מעסער־שטעך ליזבאנד׳ן. די פרוי ליזבאנד האט ער אומגעווארפען אויף דער ערד. סוף־כל־סוף האט דער אנפאלער זיך ארויסגעריסען פון ליז־באנד׳ס הענד און איז אנטלאפען. אויפ׳ן געוואלד פון ליזבאנד׳ן איז אנגעלאפען א פאליציאנט וועל־כער האט דעם אנפאלער געכאפט און אבגעפיהרט אין 3־טען קאמיסאריאט.

צום גליק איז ליזבאנד אפגעקומען בלויז מיט לייכטע וואונדען. איהם האט ערטיילט הילף ד״ר וועלער, פון דער נאכט־פאגאטאווי׳ע פון לינת־הצדק.

טעאטער ,,ROZMAITOŚCI״ 3־טע וואך שטורמישער ערפאלג!

ציגעלניאנע 27. טעל. 112-25.

די גרעסטע אטראקציע אין לאדזש!

היינט מיטוואך, 9.15 אוונט גאסטשפילען פון אמעריקאנער וועלט־קינסטלער

לוסי און מישא גערמאן

אין זייער נייער רעקארד־סענסאציע

רחל׳ס קינדער

אין 3 אקטען, 6 בילדער פון סיגעל און שטיינבערג

מוזיק: הארי סקאל.

בילעטען פון 11 פריה אין קאסע פון טעאטער.

זון־אונטערגאנג 3.35

זון־אויפגאנג 7.42

פאבאר

דעם 17, 18 און 19 ד. ח. דארפען זיך מעלדען צו דער צווייטער רעגיסטראציע אין דער מיליטער־אפטיילונג פון דער שטאט־פערוואלטונג, פעטריקאווער 165 די מאנספערשוינען פון יאהר־גאנג 1915 און עלטערע, וועלכע האבען זיך נאך ביז־איצט נישט צום צווייטען מאל רעגיסטרירט.

די, וואס מעלדען זיך צום פאבאר דארפען מיטנעמען א פאס און א צייגניס וועגען דער ערש־טער רעגיסטראציע.

דער נייער פינאנץ־דירעקטאר געקומען קיין לאדז

(א) בעכטען איז אין לאדז געקומען דער נייער אמינירטער דירעקטאר פון דער פינאנץ־קאמער ד״ר מיכאל זשאדקיעוויטש, וועלכער איז בעשטימט אויפ׳ן אמט פון ד״ר .קוכארסקי.

ער האט שוין פאקטיש איבערגענומען זיין אמט, וגם ער איז בעכטען נאך ארויסגעפאהרען קיין ווארשא בכדי צו ערלעדיגען אייניגע אמט־ענינים. ד״ר. קוכארסקי פאהרט שוין מארגען ארויס קיין לעמבערג.

וואהל־אפקלאנגען

(א) כידוע, איז דעם 27 סעפטעמבער ה. י. בעת די שטאט־ראט־וואהלען צ. א. פארגעקומען אויך א געשלעג צווישען פ.פ.ס׳אווצעס און ענדעקעס אויף דער קאראלעווסקא גאס.

בעכטען זענען 6 פערזאן, וואס האבען אנ־טיילגענומען אין געשלעג, געשטאנען פאר׳ן גע־ריכט און עס זענען פערארטיילט געווארען: אנטאני קאסטעל, מאריאן פיכא, סטעפאן רושעפטשיק, יוזעף פאגט, מאטעאוש זעליכא — אלע צו 3 חדשים ארעסט.

Biuro Buchalteryjno-Rewizyjne

ARNOLD BRAWERMAN

Łódź, P.O.W. 13, tel. 175-85

Zaprowadza i prowadzi księgowość na mieście i w biurze pg. wymogów Skarbowych po cenach przystępnych. Biuro czynne od 9—2 i od 4—7.

פראצעס פאר שמוגלעריי

(א) נעכטען האט זיך אין קרייז־געריכט אנ־געהויבען דער פראצעס פון: יחיאל טויב (11 ליס־טאפאדא 3), יוזעף ליבראך (אל. 1 מאי 7), ליבע גאלדבערג (11 ליסטאפאדא 38), חנה־ברײנע וואקס (זאכאדניא 36), יוכבד גרינשפאן (נארוטאוויטשא 34) און יאקוב זינגס־וועל־פריש, וועלכע ווערען בעשול־דיגט אין שמוגלען סחורות פון אויסלאנד.

צוליב דער גרויסער צאהל עדות, איז דער פראצעס פונאנדערגעשריבען אויף 2 טעג.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייגאכט דיזשורירען: ס. קאן (פלאץ פאשטשעלני 8), א. כארטמזא (פאמארסקא 12), וו. וואגנער (פעטריקאווער 67), י. זאיאנטשקיעוויטש (ושעראמסקיעגא 37), ז. גארטשעצקי (פושעיאזד 69), ז. שימאנסקי (פזשענדזאלניאנא 75)

KINO-TEATR

MIRAŻ

11 LISTOPADA 16

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער פילם פון גרויל און אונגעוועהנליכקייטען א. נ.

ס׳געהיימניש פון דער שווארצער שטוב

אין דער הויפטראל:

BORYS KARLOFF

אויסערן פראגראם:

מעכטיגע דראמע פון שנאה און נקמה

פערגעסענע געזיכטער

אין דער הויפטראל:

H. MARSHALL

צו דער עפענונג פון ביורא פאַר'ן יודישען וועלט-קאָנגרעס

נעכטיגע פרעסע-קאָנפערענץ

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער עפענונג פון ביוראָ פאַרן יודישען וועלט־קאָנגרעס אין לאָדז, איז נעכטען פאָרגעקומען אַ פרעסע - קאָנפערענץ צונויפגערופען דורכן פּראַוויזאָרישען קאָמיטעט.

די קאָנפערענץ האָט געעפענט

ד"ר טאַרטאַקאָווער

וועלכער האָט געהאַלטען אַ גרויסע אינהאַלטסרייכע רעדע וועגען די אויפגאַבען פון יודישען וועלט קאָנגרעס. ד"ר טאַרטאַקאָווער האָט צוו. אַנד. געזאָגט:

בעת דער בעוועגונג פאַר'ן יודישען וועלט־קאָנגרעס זענען געווען צוויי מיינונגען. איין מיינונג איז געווען די, אַז דער וועלט־קאָנגרעס דאַרף נאָר זיין אַ פאַראיבערגעהענדע ערשיינונג. מ'דאַרף צונויפרופען אַ קאָנגרעס פון וועלט־יודענטום, אָננעהמען בעשלוסען און דערמיט זאָל אַלץ זיין פאַרענדיגט. ס'איז אָבער געווען אַ צווייטע מיינונג, אַז דער יודישער וועלט־קאָנגרעס דאַרף זיין אַ פּערמאַנענטע אינסטיטוציע, אַ פאַרעלעכע צו דער יודישער אגענץ, און אַזוי גוט ווי די יודישע אגענץ פאַרנעהמט זיך מיט די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע פּראָבלעמען פון ארץ־ישראל, דאַרף זיך דער וועלט־קאָנגרעס פאַרנעהמען מיט די יודיש פּאָליטיש־עקאָנאָמישע פּראָבלעמען אין דער גאַנצער וועלט אַ חוץ ארץ־ישראל. געזיגט האָט די צווייטע קאָנצעפּציע און די אינסטאַנצען פון וועלט־קאָנגרעס זענען געוואָרען רעגירענדע אינסטיטוציעס. ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ גרויסער ראַט, אַן אַדמיניסטראַטיווער ראַט און עקזעקוטיוו.

ביז איצט האָט

דער וועלט-קאָנגרעס בעוויזען צו שאַפען

1) אַן עקאָנאָמישען רעסאָרט, מיט וועלכן ס'פירט אָן דער בעקאַנטער פּובליציסט און דענקער פּראָפ. נאַרג בערנהאַרד, אין דעם רעסאָרט וועט אויסגעשטעלט ווערען אַ ביוראָ פאַר יודישער עמיגראַציע־ענינים.

2) ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ פּאָליטישע ביוראָ, וועלכע ס'איז פונאַנדערגעטיילט אויף 3 עקספּאָזיטורען: אין גענף אונטער דער אָנפיהרונג פון ד"ר נחום גאָלדמאַן. אין פּאַריז אונטער דער אָנפיהרונג פון יאַהרבלומען און אין לאָנדאָן אונטער דער אָנפיהרונג פון רעוורענד פערלצווייג. די אַרבייט פון פּאָליטישען ביוראָ איז שיין אָנזעהבאַר. דאָס ביוראָ האָט שאַרף פּראָטעסטירט געגען די נייע יודען־פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד נאָך דעם לעצטען נירעמבערגער קאָנגרעס. די פּראָטעסטען זענען דערגאַנגען צו דער גאַנצער וועלט־פּרעסע און צו אַלע מלוכות, וועלכע געפינען זיך אין פעלקער־בונד. דאָס ביוראָ האָט אויך אַרויסגעגעבען די בעקאַנטע ערקלערונג אין דער קאָמפּליצירטער פראַגע פון דער יודישער עמיגראַציע אין פּוילען, וואָס איז אונטערגענומען דורך דער פּוילישער רעגירונג אויפן אינטערנאַציאָנאַלען באָהען.

איצט איז

דאָס פּאָליטישע ביוראָ

פערנומען מיטן שוץ פון קליינעם יודישען ציבור אין שפּאַניען, וועלכער איז שטאַרק בעדראָהט אין פאַל ווען די פאַשיסטען זאָלען דאָרט זיגען און מיטן שוץ פון די יודען אין סיריען און איראַק, ווערעס לאַגע ס'האָט זיך שטאַרק פערערגערט.

די קאָמיסיע אַרבייט אויך שטאַרק ביי דער זיצונג פון דער עמיגראַציאָנס־קאָמיסיע ביים פעלקער־בונד. די לעצטע טעג איז די פּוילישע סעקציע פון יודישען וועלט־קאָנגרעס בעשטאַנען אין אַ שטענדיגער טעלעגראַפישער פערבינדונג מיטן פּאָליטישען ביוראָ און ערשט מיט 3 טעג צוריק איז אַרויסגעשיקט געוואָרען אַ בריטישער מעמאָריאַל וועגען דער עמיגראַציע־פראַגע פון די יודען אין פּוילען.

די דריטע סעקציע איז

די אָרגאַניזאַציע - סעקציע,

וועלכע שטעהט אונטער דער אָנפיהרונג פון ברוך צוקערמאַן אין אַמעריקאַ. איצט ווערט אָרגאַניזירט דער יוגנט־דעפּאַרטאַמענט אונטער דער אָנפיהרונג פון ד"ר קובאָוויצקי. ביורא פון קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם און פון בויקאָט געגען היטלער־דייטשלאַנד ווערען די דאָזיגע צוויי סעקציעס זענען פאַרהאַן חלוקי דעות, וואו זיי זאָלען האָבען זייער זיץ־אָרט אין אייראָפּאַ אָדער אַמעריקאַ. די אַמעריקאַנער יודען האַלטען, אַז דער קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם און דער בויקאָט געגען היטלער־דייטשלאַנד וועלען בעסער און בעקוועמער געפיהרט ווערען אין אַמעריקאַ. דאָס אַלץ איז אין וועלט־מאַסשטאַב.

איצט דאַרף מען רעדען

וועגען דער אַרבייט אין לאַנדעס-מאַסשטאַב,

שוין דער וועלט־קאָנגרעס האָט בעשלאָסען, אַז ס'זאָלען געשאַפען ווערען לאַנדעס־סעקציעס, אומעטום דאַרף געוועהלט ווערען אויף אַ דעמאָקראַטישען אופן אַ יודישער לאַנדעס־קאָנגרעס, אין אַמעריקאַ און רומעניען ווערען שוין געמאַכט הכנות צו וועהלען די דאָזיגע לאַנדעס־קאָנגרעסן. אין פּוילען טרעפט די דאָזיגע צוגרייטונגס־אַרבייט אָן אויף גרויסע שוועריגקייטען צוליב דעם קאָמפּליצירטען יודיש־געזעלשאַפטליכען פּחות־צוזאַמענשטעל. קודם כל איז דערווייל נאָך פאַרהאַן אַ גרויסע געגנערשאַפט צום וועלט־קאָנגרעס מצד דער „אגודה", „בונד", לינקע פּועלי ציון", רעוויזיאָניסטען און אַסימילאַטאָרען, נישט געקוקט אויף די אַלע שוועריגקייטען ווערען דאָך געמאַכט אַלע בעמיהונגען צו שאַפען די יודישע פאָלקסרעפּרעזענטאַנץ. מען טרעט צו פאַרצופרייטען דעם קאָנגרעס פון די יודען אין פּוילען און צו שאַפען די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע רעפּרעזענטאַנץ. ס'ווערען געפיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט די ריכטונגען, וועלכע זענען נאָך נישט צוגעשטאַנען צום קאָנגרעס ווענען פערברייטערן די באַזע. מ'דאַרף אָרגאַניזירען אויף אַ סיסטעמאַטישען אופן דעם קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם און אָרגאַניזירען אַ צענטראַלע פון זאַמלען מאַטעריאַלען וועלכע זאָלען קענען בענוצט ווערען אין וועלט מאַסשטאַב.

אין דער עקאָנאָמישער אַרבייט

מוז מען קודם כל האָבען אַ פּראָגראַם און אָרגאַניזאַציע. ס'רוקען זיך אָן גרויסע אַרבייטען, ווי די פראַגע פון די אַרויסגעשטויסענע פליישער, בעקער, עמיגראַציע און די בעניימע אַטאַקע אויפ'ן יודישען האַנדעל.

כדי די אויפגאַבען פון לאַנדעס־מאַסשטאַב צו רעאַליזירען מוז מען האָבען שטאַרקע לאָקאַלע קעמערלעך. לאָדז האָט אין דער צוגרייטונגס - אַרבייט צום וועלט־קאָנגרעס בעקומען אַ גרויסען אַנטייל און וועט אויך איצט שאַפען אַ שטאַרקע לאָקאַלע אָפּטיילונג. ס'מוז געשאַפען ווערען די עקאָנאָמישע רעפּרעזענטאַנץ פון לאָדזער יודענטום, צו דעם צוועק מוז געשאַפען ווערען די פערשטענדיגונג פון אַלפּראָפעסיאָנעלע און עקאָנאָמישע אינסטיטוציעס, כדי צו שאַפען די צענטראַלע פאַר דער יודישער עקאָנאָמישער פּאָליטיק. דאַן מוז געשאַפען ווערען די פּאָליטישע רעפּרעזענטאַנץ פון דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג, שאַפען אַן עקאָנאָמיש - סטאַטיסטיש ביוראָ, דאַרף שאַפען האָט נויטיגע סטאַטיסטישע מאַטעריאַל.

— מיר וועלען נישט, זאָגט ד"ר טאַרטאַקאָווער, שאַפען קיין נייע אינסטיטוציעס, אַזעלכע אומביציעס האָבען מיר נישט אַלץ וואָס דאָס ביוראָ פאַרן יודישען וועלט־קאָנגרעס וועט טון וועט עס געשעהן דורך די עקזיסטירענדע אינסטיטוציעס.

צו די אויספיהרונגען פון ד"ר טאַרטאַקאָווער גיט נאָך דערגענצונגען ה' וועגמייסטער, דאַן רעדט נאָך ה' גרשון ליכטענשטיין וועגען דער אָרגאַניזאַציע פון לאָדזער ביוראָ פאַרן יודישען וועלט־קאָנגרעס, וועלכער איז שוין מעטיג און ה' קאַבאַנסקי וועגען דער אָרגאַניזאַציע פון דער וויסענשאַפטליכער אַרבייט ביים שאַפען דאָס עקאָנאָמיש - סטאַטיסטישע ביוראָ, דערמיט ווערט די קאָנפערענץ געשלאָסען.

שעהנע נדבה פון א לאָדזער בירגער

צום בעעהרען די פייערונג פון איבערגעבען די מאַרשאַל-בולאַווע דעם גענ. רידז-שמיגלי

ה' קאַזשימיעזש מאַניק, אייגענטימער פון פירמע „בלום און מאַניק", לאָדז, וויגורא 30, איבערגעשיקט דעם וואָיעוואָדע ה' האַוקע־באָ... אָבליגאַציעס פון דער 6 פּראָצ. נאַציאָנאַלער ה... אין דער ווערט פון 1,000 זל. אויפ'ן פאָנד פאָלקס־שול — אין צוזאַמענהאַנג מיט די פייער... קייטען פון איבערגעבען די מאַרשאַל־בולאַווע... גענעראַל רידז־שמיגלי.

פּראָטעסט-שטרייק פון די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטער

(א) אויף אַלע אָפּשניטען פון די קאַנאַליזאַ... אַרבייטען איז נעכטען פאָרגעקומען אַ פּראָטעסט שטרייק, וועלכער האָט געדויערט 2 שעה. עס... זיך געהאַנדעלט וועגען דעם, וואָס עס איז פ... טען געוואָרען דער לייטער פון פּראָפעסיאָנ... פאַראיין פון די סעזאָן־אַרבייטער, קאַנטאָר.

אַזוי ווי ער איז גלייך בעפרייט געוואָרען... נען די סעזאָן־אַרבייטער גלייך צוריקגעקערט... צו דער אַרבייט.

אַפּעל פון פּעראייניגטע קאָמיטעט פאַ... די עניינים פון יודישער מלאכה

צו אַלע יודישע האַנדווערקער, געזעלען, לערן-יונגלעך און געזעלשאַפטליכע טוער!

יט"א האָט ערהאַלטען פאָלגענדען קאָמוניקאַט: אין שייכות מיט דער אַקציע, וואָס איז אונטערנומען געוואָרען דורכ'ן פּעראייניגטען קאָמיטעט פאַר די עניינים פון יודישער מלאכה צו בעוועגען יודישע בעל־מלאכות און לערן־יונגלעך אויס... נוצען דערגרייכטע הנחה־צירקולאַרען פון מיניס... יום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע, האָט דער ק... טע'ז פעראָפענטליכט אַנ'אַפּעל צו אַלע יודישע... טער'ען און בעל־מלאכות, לערן־יונגלעך און ה... מיידלעך, ווי אויך צו אַלע יודישע געזעלשאַפטלכע... עסקנים, וואָס דער גורל און דער צוקונפט פון... יודישער מלאכה אין פּוילען איז זיי טייער,... אַפּעל לעזען מיר צוו. אַנד. אַט־וואָס:

דאָס מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסט... האָט אויסנאַהמווייז ערלויבט אַלע בעל־מלאכה... צ"ו. קאָנגרעס פּוילען און קרעסען ביז'ן 31... דעצעמבער ד. י. צו שליסען אָפּמאַכען וועגען... לעהר מיט זייערע לערן־יונגלעך. נאָכ'ן 1־טען... יאַנואַר 1937 וועט מען קענען אָננעמען אויף... לעהר נאָר צו בעל־מלאכות.

עס ליגט אינ'ם אינטערעס פונ'ם בעל־מ... און סיי אינ'ם אינטערעס פונ'ם לערן־יונגעל... אויסצונוצען דעם דאָזיגען לעצטען טערמין... בריטסטען.

געדענקט, אַז יעדער יוגענדליכער, וואָס... דעם דערמאָנטען טערמין דורכלאָזען, וועט פער... שפּעטער דאָס רעכט צוצוטרעטען צום געזע... עקזאַמען און זיין גאַנצע ביז־איצטיגע לערן... וועט זיין לאיבוד.

יודישע לערן־יוגענד, פטר'ט דעריבער... קיין צייט אומזיסט, נוצט אויס דעם הנחה טערמין... פאָדערט אויף אייערע מייסטערס גלייך צו ש... מיט אייך אָפּמאַכען וועגען דער לעהר און איבע... קען זיי אין אייער האַנדווערקער־קאַמער, נישט... טענדיג אַפילו אויפ'ן לעצטען טערמין פון 31... דעצעמבער 1936.

יודישע האַנדווערקער! פערגעסט נישט, אַז... סען אַנ'אָפּמאַך מיט'ן לערן־יונגעל אָדער מיט... מיידעל ליגט אויך אין אייער אינטערעס,... יעדער בעל־מלאכה, וואָס וועט זיך ערלויבען... 31־טען דעצעמבער ד. י. צו בעשעפטיגען אומל... לערן־יונגלעך, וועט געשטראָפט ווערען און... דעם וועט ער אויך זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר... גע'פּטר'טער צייט פונ'ם לערן־יונגעל.

אין דעם אַפּעל ווערט דערביי אויפמערקזאַ... מאַכט, אַז רעגיסטרירטע לערן־יונגלעך ווערען... פערערכענט אַלס אַרבייטער (דורך דער שטייער... מאַכט), און מען דאַרף צוליב דעם נישט האַ... קיין העכערע קאַטעגאָריע פאַטענט. פאַר אַ לערנ... לערן־יונגעל צאָהלט מען אויך ווייניגער אין ק... קען־קאַסע.

צום סוף ווענדעט זיך דער פּעראייניגטער... מיטעט, אינ'ם דערמאָנטען אַפּעל, צו אַלע האַנדו... קער־אָרגאַניזאַציעס, געזעלשאַפטליכע עסקנים... בעזונדער צו די צעכען און פּראָפעסיאָנעלע פּער... בען, וואָס זייער מיטהילף אין דער אַקציע איז זי... וויכטיג, אַז זיי זאָלען אויסנוצען זייער גאַנצען... פלוס און ענערגיע, כדי מיטצווירקען צום ער... פון דער אַקציע, וואָס האָט אַזאַ קאָלאָסאַלע בד... טונג פאַר'ן דערהאַלטען דעם ביז־איצטיגען ב... אין דער מלאכה און אויך פאַר דער גאַנצער... קונפט פונ'ם יודישען האַנדווערק אין לאַנד.

רעקאָמענדירטע
בוכהאַלטערס
(בעדייטענדע פאַכמענישע ערשטקלאַסיגע קרעפטען מיט העכערער האַנדעלס-בילדונג מיט פיליעהריגער פּראַקטיק, מיט דער קענטניש פון סקאַרבאָווע-שטייער-געזעצען, נעהמען אָן צו פיהרען
האַנדעלס-ביכער
גינסטיגע בעדינגונגען. ערשטקלאַסיגע רעפערענצען. פולע פעראַנטוואָרטליכקייט און אָנערקענונגס-גאַראַנטי.
אינפאָרמאַציעס: טעל. 28-229 און ...וחרים-פערבאַנד פּאָמאָרסקאַ 15 פון 6—9 אָוונד.

טעאַטער **פילהאַרמאָניע**
נאַרוטאָוויטשאַ 20
טעל. 84-213

קומט אַלע!
לעצטע
פאָרשטעלונגען!

ווילנער יודישע
אָפּערעטען-טרופּע
נחמה, קאַדיש, האַש, שלמה קוטנער
מיט'ן ערשטקלאַסיגען אַנסאַמבל:
א. בלאַט, י. האַש, פּעטערמאַן, א. גראַדנער, אידינאַ, קאַדיש, ש. קוטנער, א. ליפּאָווסקאַ, נחמה, י. ניירווירט, ע. רייכער, מ. ראַבין, ע. טאַפּעל

25־טע יובל־פאָרשטעלונגען!
25־טע יובל־פאָרשטעלונגען!

פרייטאָג ד. 20־טן 9 אָוונט — שבת 4.30 נ. מ. — זונטאָג „
די ציגיינערין
פון ב. הוטשער, רעזשי: ש. קוטנער.
לעצטע 3 מאָל!

שבת 21 9 אָוונט
נאָר 1 מאָל! —::— גרויסער שלאַגער! —::— נאָר 1 מאָל!
אַמעריקאַנער ליטוואַק
אין 2 אַקטען מיט עפּילאָג פון א. לעש, מוזיק: אָלשאַנעצקי.

זונטאָג 22 9 אָוונט
נאָר 1 מאָל! — שטאַרק אויסגענומענע פּיעסע! — נאָר 1 מאָל!
מאַטקע פון סלאַבאָדקע
אין 2 אַקטען פון קאַלמאַנאָוויטש. מוזיק: אָלשאַנעצקי.

גרויסער כאָר און אָרקעסטער אָנפיהרונג: דוד בייגעלמאַן.
אכטונג! צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען אַ בילד מיט די שלאַגער-לידלעך פון אַלע פּיעסעס.
קאָנסטרוקטיווע דעקאָראַציעס! — פּילקסטימליכע מוזיק! — שענסטע געזאַנגס-נומערן!

בלוטיגע אַוואַנטורע

אינ'ם קאָנסטאַנטינער שטאָטישען שחט-הויז

(א) אין שייכות מיט'ן שטרייק פון די קריסטליכע קיילערס אין לאָדז, האָט זיך אין דעם קאָנסטאַנטינער שטעטישען שחט־הויז בעדייטענד פערשטאַרקט די שחיטה און די קצבים דאָרט האָבען זיך פשוט געשלאָגען צווישען זיך פאַר'ן רעכט אויפ'ן שלאַכטען.

אויף דעם סמך איז דאָרט אויך נעכטען פאָרגעקומען צווישען 2 קצבים־משפחות אַ פאָרמעלע שלאַכט אויף העק און ברעכשטאַנגעס.

דער רעזולטאַט פון דער דאָזיגער שלאַכט איז געווען, אַז דעם 21־יעהריגען יחיאל כאַסקיעלעוויטש און דעם 32־יאַהריגען פרץ גינסבורג האָט מען אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד געמוזט אָפּפיהרען אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל אין לאָדז.

נאָך 4 מיטגלידער פון די דאָזיגע משפחות זענען פון דער שלאַכט אַרויס מיט חסד און נאָכ'ן באַנדאַזשירען, האָט מען זיי איבערגעלאָזט אויפ'ן אָרט.

1-טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן-באַקען און יאַגלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77.
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאָג.

זאל "פילהארמאניע", טעל. 213-84.
היינט, מיטוואך, 8.30 אווענד
נור איין = איינציגער אויפטריט
פון אקארעמישען ארטיסטישען אנסאמבל פון ווילנא
מארגן, דאנערשטאג, 8.30 אווענט
פון דער האלענדישער זינגערין
קאנצערט
"PICCOLO"
LIESBET SANDERS
אין אריגינעלען פראגראם.
בילעטען צום פרייז פון 75 גר. ביז 4 זלאטעס.
אין אינטערנאצ. רעפערטואר.
בילעטען פון 1 זל. ביז 6 זל.

עמיגראציע-מעגליכקייטען נאך עקוואדאר

רעפעראט פון א. גאלאדעץ אין "יעאס"

אין לאקאל פון דער יודישער עמיגראציע געזעלשאפט "יעאס" אין לאדז, פיעטרקאווער 86, איז פארגעקומען א פארטראג פון דעם ענגליש-יודישען עקאנאמיסט ה' א. גאלאדעץ פון לאנדאן אויף דער טעמע "עקוואדאר אלס געביט פאר יודישער עמיגראציע".

דער רעפערענט ערקלערט, אז צווישען די דרום אמעריקאנישע לענדער קען מען אונטערשיידען צוויי באזונדערע טיילען, פון וועלכע דער דרום טייל שטעלט מיט זיך פאר לענדער, וועלכע זענען שוין מעהר ווייניגער ענטוויקעלט און זיי שליסען זיך אלץ שטארקער פאר דער יודישער עמיגראציע. צו די לענדער געהערט בראזיליען, ארגענטינע אורוגוויי. דאגעגען די צפון לענדער, די אזוי גערופענע באליווארשטאטען, צו וועלכע עס געהערט פערו, עקוואדאר, קאלומביא, ווענעזועלא, זענען נאך צוטריטלעך פאר א פלאנמעסיגער יודישער לאנדווירטשאפטליכער עמיגראציע. פון די אויסגערעכענטע לענדער איז בעזונדערס אינטערעסאנט עקוואדאר וערמיט. וואס עס האט זיך בפירוש געווענדעט צו דער יודישער געזעלשאפט פאר קאלאניזאציע מיט אן אפערטע צו ערמיילען א קאנצעסיע פאר יודישער לאנדווירטשאפטליכער איינוואנדערונג. די קאנצעסיע איז נאך מיט 2 יאהר צוריק געווארען אונטערגעשריבען און ראטיפיצירט דורך דער עקוואדארישער רעגירונג אויפ'ן סמך פון דער קאנצעסיע קענען ווערען קאלאניזירט געוויסע שטחים ערד וועלכע די רעגירונג גיט בחינם אוועק צו קאלאניזאציע צוועקען.

לויט דער אויסרעכנונג פון דעם רעפערענט, וועלכער האט פערבראכט אין עקוואדאר א לענגערע צייט און שטודירט אלע ענינים, וועלכע זענען פערבונדען מיט עמיגראציע און קאלאניזאציע, קומט אויס אז דאס קאלאניזירען פון א פאמיליע אויפ'ן לאנד קאסט בערך 4000 זל. דאס לאנד איז בכלל ווייניג ענטוויקעלט און האט א בעפעלקערונג פון 2.500.000 נפשות דערפון איז א האלבער מיליאן ווייסע, מייסטענס שפאניער און מישלינגע, און די רעשט איז אינדיאנער און א טייל נעגער. גרעסערע שטעט זענען פארהאן צוויי, די הויפטשטאט גאיאקיל און די הויפט-שטאט קוויטא אין צפון. די טעמפעראטור וואקלט זיך צווישען 26 און 32 גראד צלזיוס, אפהענגיג פון דער געגענד. בכלל בעשטייט דאס לאנד פון דרייערליי געגענדען 1) פלאכלאנד ביים ים, 2) בערג אין דער מיט פון לאנד און 3) טאל אין צפון. דאס לאנד פראדוצירט קאווע, קאקאא, באנאנען עפעל און צוקעררויר. אין די טאלען וואקסט ווייץ, קארן און גערשטען. דער צפון-טייל פון לאנד קומט בכלל נישט אין בעטראכט פאר קאלאניזאציע, ווייל עס איז נאך נישט בעוואוינט און צומאל נישט געהעריג אויסגעפארשט.

קיין אינדוסטריע האט דאס לאנד בכלל נישט און די וויכטיגסטע ארטיקלען אימפארטירט עס פון אויסלאנד. עס עקזיסטירט א קליינער האנדווערק, די קויפס-קראפט פון דער בעפעלקערונג איז קליין און די וואלוטע, וועלכע הייסט "צוקר" בעטרעפט אויף אונזער געלד א האלבען זלאטי און פערמאגט די קויף-קראפט פון איין זלאטי. דער רעפערענט בעמערקט, אז ביי א גרעסערער לאנדווירטשאפטליכער איינוואנדערונג וואלטען אויך געקענט עמיגרירען געוויסע בעלי מלאכות.

אין דער ערשטער רייה האנדעלט זיך דא וועגען לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע, וועלכע די געזעלשאפט וויל אנהויבען צוערשט אין קליינעם מאסשטאב, בעזעצענדיג 50 פאמיליעס אויף דעם לאנד.

באן דעם רעפעראט קומט פאר א דיסקוסיע מיט'ן אנטייל פון ד"ר ברוידא, ד"ר ווישעוויאנסקי, איבזש. הורוויטש און א. דער רעפערענט ענטפערט אויף די געשטעלטע פראגען און דאן שליסט די פערזאמלונג דער פאַזיצער פון דער לאדזער אפטיילונג פון דער עמיגראציע געזעלשאפט "יעאס" ד"ר טארטאקאווער און ערקלערט, אז דער ענין עקוואדאר ווערט יעצט געפארשט דורך א ספעציעלער קאמיסיע פון דער צענטראלער יודישער עמיגראציע געזעלשאפט אין ווארשא און אז דער רעזולטאט פון דער אויספארשונג וועט אין קורצען איבערגעגעבען ווערען דער יודישער עפענטליכקייט.

צום יודישען לאקאטארענטום אין לאדז

(אויפרוף)

שוין באלד 3 יאהר צייט ס'האט זיך געגרינדעט אין לאדז חברה יודישער לאקאטארען-פעראיין.

אין משך פון את דער קורצער צייט פון זיין עקזיסטענץ איז דער פעראיין ארויסגעוואקסען אנ'ערנסטע אנגעזעהענע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציע, ארום וועלכער ס'קאנצענטרירען זיך די ארימסטע שיכטען פון דער היגער יודישער בעפעלקערונג.

יעדען אוונט ווענדען זיך אין פעראיין צעהנדליגער פערזאגטע און פערחושכ'טע יודען פון אלע עקען שטאט, בעטענדיג הילף אין זייער עקזיסטענץ ווייט אדער אין אנ'אנדערער וואוינונגס-צרה.

פאר איינעם ווערט אנגעשריבען א בקשה, א צווייטען ערטיילט מען אנ'עצה, פאר א דריטען ווערט געשיקט אנ'אדוואקאט אין געריכט, פאר א פערטען מוז מען דורכפיהרען אנ'אינטערווענץ אין אנ'אמט, פאר א פינפטען נעמט איינער אנ'אויסגלייך מיט'ן וויירט. פאר א זעקסטען דארף ווידער בעזארגט ווערען א פאר גילדען אויף געריכטס-אפצאהלען אדער צושטייער צו א שטיקעל מקום מנוחה.

קיינעם ענטזאגט מען נישט קיין הילף. יעדער איינער ווערט אויפגענומען בכבודיג, פריידעליך און מ'טוט פאר איהם אלץ וואס לאזט זיך נאר און לויט די פארהאנענע כחות און אפט אפילו אויך איבער די כוחות.

געוויס איז דאס, וואס ווערט געטון א טראפען אין ים פון דעם, וואס דארף און קען געטון ווערען.

לייחער געפינט זיך דער פעראיין אין א קאטאסטראפאלען פינאנציעלען מצב. פון די טויזענד רעקלארירטע מיטגלידער זענען קוים א פינפטעל ביכולת צו צאהלען דעם 50 גראשענדיגען חודשליכען ביי-טראג. און אט פון דער דאזיגער נישטיגער הכנסה דארף אויסגעהאלטען ווערען א ביורא, א פערזאנאל און ס'מוז אויך נאך צוטיילט ווערען א געוויסע סומע אויף פערשידענע אונטערשטיצונגען צווישען עקסמיטירטע און עקסמיסיע-בעדראהטע מיטגלידער.

טאקע בלויז א דאנק דער ענטוזיאסטישער בעציהונג צו דער ארבייט און טיפער געזעלשאפטליכע פעראנטווארטליכקייט פון די פאר פערוואלטונגס-מיטגלידער און מיטארבייטער ווערט די אזוי נוציליכע מעטיגקייט פון דעם איינציגען אין אונזער שטאט יודישען לאקאטארען פעראיין דאך אויסגעהאלטען.

איצט האבען מיר בעשלאסען צו פראקלאמירען א גרויסע ווערביר-אקציע פון נייע מיטגלידער, מיט וועלכער מיר זענען אויסען נישט בלויז צו בעפעסטיגען די מאטעריעלע יסודות פון פעראיין, נאר דורך ארייננציהען אין פעראיין וואס ברייטערע שיכטען איהם צו פערוואנדלען אין א גרויסע מאסען-ארגאניזאציע, וועלכע זאל זיין בכוח געהעריג צו פערטיידיגען די אינטערעסען פון לאדזער יודישען לאקאטארענטום.

אין שייכות דערמיט וועלען א גאנצע רייה אונזערע פארשטעהער בעזוכען די געשעפטס און בעסער סיטואירטע לאקאטארען און זיי פארלייגען צו ווערען מיטגלידער פון פעראיין.

אין נאמען פון הונדערטער עקסמיסיע-בעדראהטע משפחות און נישט ווייניגער אויך אין נאמען פון זייערע איינענע לאקאטארישע אינטערעסען, אפעלירען מיר צו די בעזיצטע פערזאנען, אז זיי זאלען זיך רעקלארירען אלס מיטגלידער און צאהלען דעם נישטיגען 50-גראשענדיגען חודשליכען ביי-טראג. דערמיט גיבען זיי אונז די מעגליכקייט פארטצוזעצען מיט נאך א שטארקערן ברען און פערגעם אונזער הילפס-ארבייט לטובת די ארימסטע און פערצווייפעלסטע אין זייער ענגסטער נויט. וואס איז זיכער פאר אנ'ארימען די טפנה צו פערלירען דעם דאך איבערן קאפ.

די פערוואלטונג

פרעזעס (—) פנחס ווייינטרויב

סעקר. (—) יצחק דאווידאוויטש

ווינטער-הילף פאר דער ארימער בעפעלקערונג

אקציע פון "נותן לחם"

דער שטאטישער קאמיטעט צו טראגען ווינטער הילף דער גאנצער ארימער בעפעלקערונג פון אונזער שטאט איז שוין צוגעטרעטען צו דער ארבייט. די יודישע מיטגלידער פון אלגעמיינעם קאמיטעט די ה"ה קאנסול מאקס קאן. יוליוש לעווושטיין און מאג. מ. באלבעריישסקי, וועלכע שטייען אויך בראש פון "נותן לחם" האבען דורכגעפיהרט א רייה אינטערווענציען, אז די יודישע בעפעלקערונג זאל אויך קענען געניסען פון דער הילף. די אנפיהרענדיגע פערזענליכקייטען פון קאמיטעט האבען ערקלערט, אז ביים רעגיסטרירען די ארעמקייט, וועט מען ליבעראל בעהאנדלען די יודישע ארימקייט, וועלכע בעזיצען נישט קיין שיינען פון "אובעזפיעטשאלניע", ארבייטסלאזען אמט א. א. וו.

געמטען אין דער פרעזעס פון "נותן לחם" מאג. מ. באלבעריישסקי בגאו פטראגט געווארען דורכצופיהרען די רעגיסטראציע פון יודישע ארימעלייט, וועלכע ווילען בעקומען אומזיסט קארטאפעל. דער קאמיטעט וועט בעקומען פון 150—200 וואגאן קארטאפעל. א טייל וועט בעהאלטען ווערען אויפן גאנצען ווינטער פאר די קוכען און א טייל וועט צוטיילט ווערען פון באהן.

"נותן לחם" האט איבערגענומען דאס פערטיילען קארטאפעל פאר די ארימעלייט פון די יודישע בעצירקען ווי 1, 3, 4 און 5-טען קאמיסאריאטען.

אלע אנדערע דארפען זיך רעגיסטרירען אין זייערע קאמיסאריאטען. די רעגיסטראציע סיי אין די קאמיסאריאטען, סיי אין "נותן לחם" קומט פאר היינט און מארגען.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
דער לענג - גרויסארטיקער פילם א. נ.
"מאזור"
אין דער הויפט-ראלע
Pola NEGRI
אויסער'ן פראגראם ???
אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג,
שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.

א רייזע איבער די שאסעע אין דער לאדזער וואיעוואדשאפט

(געזעהען בעת'ן גרויסען פרעסע אויספלוג)

— 2. —

ארויסגעפאהרען זענען מיר 8 א זייגער אין דער פריה. צוויי בעקוועמע אויטאבוסען האבען געפיהרט די בעטייליגטע אינם אויספלוג. עס האט זיך געמאכט אזוי, אז די זשורנאליסטען זענען געפאהרען בעזונדער און די דעפוטאטען און סענאטארען בעזונדער. די דאזיגע צופעליגע אפגעזונדערטקייט האט אנגעהאלטען — אויך צופעליג — די גאנצע צייט. אויך איינע מאל איז איבערגעריסען געווארען אויפן וועג דער קאנטאקט צווישען ביידע אויטאבוסען און מאנכעס מאל אפילו געפאהרען נישט אין דער זעלבער ריכטונג. עס האט געפעהלט דער הארמאנישער צוזאמענהאלט צווישען די זשורנאליסטען און די פארלאמענטארישע פארשטעהער.

מיטן זשורנאליסטען אויטאבוס איז באלד נישט ווייט פון לאדז געשעהן א שמיקעל קאטאסטראפע. אויפן וועג לאדז—פאביאניץ האבען די רעדער אויפגעשטעלט מיר אין זאמד. עס איז צוליב דעם ענטשטאנען א בעשעדיגונג און סטאפ — דער אויטאבוס ריהרט זיך נישט פון ארט. אויפן זעלבען וועג ווערט געארבייט איבערן נייעם שאסעע. די ערד איז אויפגעקאפעט, האט דער אויטאבוס איינגעשניטען. חברה זשורנאליסטען האבען זיך געמוזט מטריח זיין א צוויי קילאמעטער צופוס און ערשט מיטן טראמוואי אריינגעפאהרען קיין פאביאניץ.

די ערשטע ערקלערונג האבען מיר פון איגזש. נאיקעוויטש: "מיר האבען אייך איינגעלאדען — זאגט ער — כדי דורך אייער פערמיטלונג איבערצוגעבען דער געזעלשאפט וואס מיר טוען, זאלען די שטייער-צאהלער וויסען, אז פאר זייער געלד מאכען מיר נוצליכע און גוטע זאכען. דער ה' וואיעוואדע האט זיך געשטעלט אלס ציל, אז לאדז כ' האבען די כבודה אויפן געביט פון שאסען-צושטאנד צווישען די צענטראלע וואיעוואדשאפטען.

צו רעאליזירען דעם פלאן געהן מיר אין א פולען טעמפא. מיר שטרעבען אויך צו דעם. אז מיר זאלען קאנען אויך אין דעם יאהר דערגרייכען דעם זעלבען רעזולטאט ווי אין פאריגען יאהר.

וויטער טוט מען אונז איבער. אז אין דער ריכטונג לאדז—ווארשא איז פערענדיגט דער שאסעע ביז סטריקאוו. אין קומענדיגען יאהר וועט מען פערענדיגען נאך 30 קילאמעטער פון סטריקאוו ביז דער גרענעץ פון דער לאדזער וואיעוואדשאפט און עס הייבט זיך אן א צווייטע וואיעוואדשאפט. די גאנצע אינטענסיווקייט פון די ארבייט ווערט איצט אנגעווענדעט אין דער ריכטונג צו קאליש, ווייל די שאסעען זענען דארט פאביאל שלעכט. לויטן פלאן וועט אין אויגוסט פון יאהר 1938 פערענדיגט ווערען דער צענטראל - צ. י. ל. דער אויסגעצייכענטער שאסעע ווארשא—פוזען אזוי אז ערשט פון דעמאלט אן וועט דער בעקוועמער פערקעהר אויף דער ליניע געשטעלט ווערען צום פרייען געברויך.

שוין אויפן וועג לאדז—פאביאניץ בעגעגענען מיר א פיבערהאפטע ארבייט, סיי ביים בויען דעם נייעם שאסעע און סיי ביים רעגולירען דעם טייך נער. פון גרויס וויכטיגקייט איז אויך דאס רעגולירען די טייכען. קודם כל דערפאר, וואס די אויסגעבויטע בעקוועמע וועגער פערשנעלערען דעם טעמפא פון וואסער פליסען, אזוי אז דאס וואסער, וואס שטאמט פון די פאבריקען און גלאט שמוץ, האט נישט קיין מעגליכקייט לענגער צו בלייבען אויף איין ארט. דערפיהרט דאס דערצו, אז דאס שמוציגע וואסער גיט נישט ארויס אזוי פיל שלעכטע ריחות.

דאס זעלבע האבען מיר אויך אנגעטראפען אויף אנדערע ערטער, וואו די טייכען ווערען רעגולירט דורך פערברייטערן די אפפלוס-שטחים און אויסבויען נעמונערטע קאנאל-וואנט, אזוי ארום ווערט אויך אויסגערייניגט די לופט. עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אומעטום. וואו די טייכען זענען רעגולירט געווארען, איז די קליפט א ריינערע.

אין פאביאניץ בעזוכען מיר עטליכע ערטער פון די אינוועסטיציע-ארבייטען, דערונטער די רעגולאציע ארבייטען ביים טייך דאבזשינקע. דא נעהמט אונז אויף דער שטאט-פרעזידענט ראשיצקי און מען בעזארגט אונז מיט אינפארמאציע מאטעריאל וועגען פאביאניץ.

פאביאניץ איז איינע פון די עלטסטע ערטער אין פוילען און דער געשיכטע פון פוילען ווערט דער נאמען פאביאניץ דערמאהנט שוין אין יאהר 1086. עס ווערט דערציהלט, אז די ערשטע פון פירשט וולאדיסלאוו הערמאן-יודיטא האט איבערגעשענקט פאר פאביאניץ מיט די ארומיגע דערפער די קראקאווער גייסטליכע. פאביאניץ האט דאן בעקומען דעם הערב פון דער קראקאווער קאפיטולע (וואס שטעלט מיט זיך פאר 3 קרוינען און ווערט גערופען אאראן). אין 14. יאהרהונדערט איז פאביאניץ שוין בעקאנט אלס שטאט און אדמיניסטראטיווע רעזידענץ פון דער קראקאווער קאפיטולע.

פאביאניץ האט געהערט צו דער קראקאווער בויסקופען ביזן צווייטען פערטיילען פון פוילען אין יאהר 1793 איז פאביאניץ איבערגעגאנגען צו פרייסען.

אין די יאהרען 1543 און 1632 איז פאביאניץ צוויי מאל כמעט אינגאנצען אפגעברענט געווארען. נאך די דאזיגע שרפות קומט אבער די שטאט שנעל צוריק צו זיך, עס ענטשטעהען די האנדווערקער צעכען און עס ווערט פערגרעסערט די צאהל פון די מארקטען.

אין 16. און 17. יאהרהונדערט ווערט די שטאט ווידער כמעט תרוב צוליב עפידעמיעס. נאכדעם שרפות און רויבערייען פון דעם דורכגעהענדען שוועדישען, זאקסישען און פרייסישען מיליטער.

ערשט זינט אנהויב פון 19. יאהרהונדערט הויבט די שטאט אן זיך צו ענטוויקלען אלס אינדוסטריעל שטאט און טעקסטיל-צענטער.

די שטאט פערנעמט איצט 17.056 קווט. און ווערט דורכגעשניטען דורך דעם טייך דאבזשינקא מיטן צופלוס נערא. אין שטאט געפינען זיך פאלגענדע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען: 19 וועבערייען, וועלכע בעשעפטיגען צו העכער 100 ארבייטער. 39 וועבערייען, וועלכע בעשעפטיגען ווייניגער ווי צו 100 ארבייטער, 1 אפרעטור, 1 פאפיר-פאבריק. א פאבריק פון גאזע און וואטע; 1 כעמישע פאבריק; 1 פאבריק פון עלעקטרישע לאמפלעך; 3 מיהלען; 2 פאבריקען פון בוידאמעבעל; איין פאבריק פון מאשינען און אייזען גיסעריי, א גארבעריי און די האנדוועפעריי אין האנדווערקער ווארשטאטען.

מען זאגען נישט ארומנעמען דורך דער דאזיגער סטאטיסטיק.

די צאהל איינוואוינער אין יאנואר 1936 איז געווען 50.912: דערפון 72 פראצ. פאליאקען; 18 פראצ. יודען און 10 פראצ. דייטשע.

די שטאט האט נישט קיין וואסער-לייטונג. אבער א פלאן פון וואסער-לייטונג איז שוין בעשטעטיגט.

דאס בויען פון א קאנאליזאציע האט זיך שוין אנגעהויבען.

עס איז אויך שוין אויסגעארבייט א פלאן פון רעגולירען די גאסען.

דער פינאנציעלער מצב פון שטאט איז א זעהר שלעכטער. די שטאט האט אויפן 1 אפריל 1936 געהאט העכער א מיליאן זל. חובות.

דער בודזשעט אויפן 1936-37 בעטרעפט — 2,528,982 זל.

איצט האט די שטאט חובות לאנגטערמיניגע 2,748,798 זל. קורצטערמיניגע 493,877 זל. צוזאמען — 3,242,675 זל.

דער פאביאניצער שטאט-ראט בעשטעהט פון פאלגענדע פארשטעהער לויט די גרופירונגען: 12 — ענדעקעס, 8 פ. פ. ס. 5 הויז-בעזיצער, 4 פון ווירטשאפטליכע פארטיי 4 דעמאקראטישע, 4 יודישע, 3 קריסטליכע דעמאקראטען.

אויף דעם קומענדען יאהר האט דער פאביאניצער שטאט-ראט פאלגענדע אויפגאבען און פראיעקטען:

ברוקירען 16 גאסען און ווייטער לעגען טראטוארען. בויען א הויפט-קלעקטאר צו דער קאנאליזאציע. בויען א שול-בנין אין דער אלט-שטאט טייל.

אויסענדיגען דאס בויען פון שטאטישען באד, וואס שטעהט אין רויהען צושטאנד שוין פון יאהר 1929. בויען ווייטערע גערטנער, אויספרוקירען די פארנאוויצע פון בהמות ביי דעם שטאטישען שעכט-הויז. פערענדיגען די רעגולאציע פון דעם דאבזשינקע. אויסבויען אנ'עלעקטרישע נעץ און ווייטער ענדערען די בעלייכטונג פון די גאסען.

די שטאטישע פערוואלטונג האפט, אז אויך אויף דעם קומענדיגען יאהר וועט זי בעקומען די נויטיגע אונטערשטיצונג פון ארבייטס פאנד און פון דער מאפט אויף צו פיהרען די אינוועסט ציע ארבייטען און בעשעפטיגען די גרויסע צאהל ארבייטסלאזע, וואס געפינען זיך אין פאביאניץ.

אומגליקספאל

(א) אויף דער לוטאמיערסקא איז אריבער-געגאנגען... ג״ענדיג פון איין זייט גאס אויף דער צווייטער, אנידערגעפאלען די 53-יאהריגע ריוזע שווארצבערג (פון אליעקסאנדער) און זיך צובראכען א פוס.

פאגאטאווע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אין שפיטאל.

זעלבסטמארד

(א) אין טויער אויף לעגיאנען-גאס 18 האט זיך נעכטען געסמ׳ט מיט יאדינע דער 19-יאהריגער הענעך קאץ. פאגאטאווע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

די סיבה פון זעלבסטמארד — ארבייטסלאזיגקייט און נויט.

פערוואונדעט ביי דער ארבייט

(א) נעכטען איז אין עטינגאנס פאבריק שווער פערוואונדעט געווארען ביי דער ארבייט דער 24-יאהריגער אברהם פעלדמאן פון דער יודישער גאס 21. פאגאטאווע האט איהם אפגעפיהרט אין אין אובעזפיעטשאלניע-שפיטאל.

פון וו. י. ז. א.

היינט, מיטוואך ד. 18. ד. ח. 9 א זייגער אין אוונט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פון וו. י. ז. א. (פיעטריקאווער 86) א טיי-אוונט פערבונדען מיט א פארטראג פון ה׳ לוסטערניק אויף דער טעמע: דאס לעבען און שאפען פון פאעט ד. שמעונאוויטש, צוליב זיין 50-יעהריגען יובל, איינטריט פריי פאר די מיטגלידערינס און אריינגעפיהרטע געסט.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקה, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אוונט

א וואר פון פוילישע ווייסע-קרייץ

אונטערן פראטעקטאראט פון פרעזידענט מ. גאדלעווסקי

מארגען הויבט זיך אן, אונטער׳ן פראטעקטאראט פון שטאט-פרעזידענט מיקאלאי גאדלעווסקי — א וואך פון ווייסען קרייץ, וואס יועט דויערן ביזן 26-טען ד. ח.

דער פוילישער ווייסער קרייץ איז ענטשטאנען אין 1918 און האט פון אנהויב מיטגעהאלפען דעם רויטען קרייץ אין לינדערן די ליידען פון קעמפענדע, אינפ״ן פ״א״ט, זעלנער. שפעטער האט דער ווייסער קרייץ געארבייט לטובת די רעפאטריאנטען בעזארגענדיג זיי מיט אלעם נויטיגען אין דער ערשטער הילף.

שפעטער איז די ארבייט פון פוילישען ווייסען קרייץ צוגעפאסט געווארען צו די בויטען פון דער ארמעי אין דער פרידענס-צייט.

ארויסגעהענדיג פון שטאנדפונקט, אז דאס מיליטער-דינסט איז נישט באר א מיליטערישע שולע נאר אויך א שולע פון בירגערליכער אויפקלערונג, — האט דער פוילישער ווייסער קרייץ, לויט׳ן געדאנק פון מארשאל פילסודסקי, די אויפגאבע צו דערפיהרען דערצו, אז די „פוילישע ארמעע זאל נישט זיין קיין בעזונדערע קאסטע, באר זיין מיט׳ן פאלק איין גאנצעס, נישט צווייסבארעס און, הייסט דאס, נישט בעזיגטעס״. דאס מיטעל דערצו איז בילדונג — בעזייטיגען דעם אנאלפאבעטיזם אין דער ארמעע.

און דעריבער איז איצט דער אפעל צו דער געזעלשאפט: זאל נישט פעהלען קיין מענש, וועלכער קאן מיט וואס עס איז מיטהעלפען אין דער וואך פון ווייסען קרייץ. זאל יעדער העלפען מיט וואס ער קאן — עס זאל נישט בלייבען קיין איין זעלנער אין דער ארמעע, וועלכער קאן נישט לייענען און שרייבען.

פערשרייבט זיך אין פוילישען ווייסען קרייץ. מיטגליד-בייטראג 50 גר. א חודש.

Dr. H. LUBICZ
med.
ספעצ. פאר הויט וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-גאס 7 אויף
69 פילסודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
ספעציעלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליז
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.
זונטאג און חגאות פון 9—12.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג

יובל - פארשטעלונגען אין פילהארמאניע

די אנפיהרונג פון יודישען טעאטער אין פילהארמאניע האט בעשלאסען צו געבען דעם קומענדען פרייטאג, שבת און זונטאג, 3 יובל-פארשטעלונגען פון די שטארק בעליבט געווארענע פיעסען:

פרייטאג 9 אוונט ווערט געגעבען צום 25-טען מאל „די ציגיינערין״ פון ב. קוטשער, רעזשי: ש. קוטנער.

שבת 9 אוונט — צום 25-טען מאל די פראכט-פארשטעלונג „אמעריקאנער ליטוואק״ מיט יוסף חאש אין דער טיטעל-ראל.

זונטאג 9 אוונט — צום 25-טען מאל „מאטקע פון סלאבאדקע״.

די אלע דריי פיעסען ווערען שוין געשפילט דורך דער אפערעטען - טרופע דייב דריטען חודש — אזוי אז די אקטיארען מיט׳ן עולם קענען פייערן א יובל פון 75 פארשטעלונגען פון דריי בעזונדערע פיעסען.

עס ווערט צוגעגרייט א מתנה פארן עולם. יעדער צושויער וועט אויף די אלע פארשטעלונגען בעקומען א בילד פון די בעליבטע אקטיארען מיט׳ן טעקסט פון די שלאגער-לידלעך.

שבת און זונטאג 4 נאכמיטאג „די ציגיינערין״.

לוסי און מישא גערמאן אין „רחלס קינדער״ אין טעאטער „אזמאיטאשטשי״

די אמעריקאנער סטאר׳ען לוסי און מישא גערמאן האבען גרויס ערפאלג אין דער אויפפיהרונג „רחל׳ס קינדער״.

לאדז פערשטייט אפצושאצען דאס שפילען פון לוסי און מישא גערמאן מיט זייער פיין-צוגעקליבענעם ארטיסטען-אנסאמבל.

היינט — מיטוואך 9 אוונט „רחל׳ס קינדער״.

א פראטעסט-שטרייק אין 14 פאבריקלעך אויף איין הויף

(א) אויף שרודמיעיקסא 35, אינ׳ם פאברי... בנין פון א געוויסען בארוכ׳ן איז נעכטען אויסגעבראכען א שטרייק אין 14 פאבריקלעך, וואס ... געפינען זיך אין דעם דאזיגען בנין.

די סיבה פונ׳ם שטרייק איז די, וואס אין ... בנין ווערט, מחמת אפשפארונגס-טעמים, נישט געהייצט און די ארבייטער האלטען זיך אין ... קיהלען.

די פראטעסט-אנגלע פעראיינען האבען ... דעם ענין אינטערוועניר׳ט ביים ארבייטס-אינספעקטאר, וועלכער האט צונויפגערופען אויף היינט ... קאנפערענץ.

די ארבייטער שטעלען גלייכצייטיג ארויס ... ארבייטס-און-לוין-פאדערונגען.

אקאדעמישער קינסטלער - אנסאמבל „פיקאלא״ פון ווילנא אין פילהארמאניע

היינט מיטוואך, ד. 18-טען נאוועמבער 8.30 א... וועט אויפטרעטען אין פילהארמאניע דער אקאדעמי... קינסטלער-אנסאמבל „פיקאלא״ אין זיין ארגינע... רעפערטואר.

די אקאדעמיש - ארטיסטישע טרופע „פיקאלא״ ... ענטשטאנען אין ווילנע ביי דעם יודישען סטודענטען-... איין אין יאהר 1930. אין פראגראם: פאראדיעס, ... מוזיקען, סטודיעס, מאנאלאגען, הומאריסטישע לידער ... ציגיינער ראמאנסען.

דער אנסאמבל „פיקאלא״ בעשטעהט פון ווי... יודישע סימפאטישע סטודענטען, אמת׳ע קינסטלער, ... נע האבען געהאט גרויסען בייפאל אומעטום ווי זיי ... נען געקומען שוין אפגערעדט פון ווילנא, וואו ... „פיקאלא״-אנסאמבל ווערט פעררעכנט אלס דער קי... לערישסטער אויפטו פון דער דאזיגער קולטורעלער ...

ס׳איז זיכער, אז דער לאדזער יודישער עולם ... אפשאצען ווי געהעריג דעם ווילנער יודישען אקאד... שען אנסאמבל.

קאנצערט פון דער יודיש-האלענדישער זינגע... ליסבעט סאנדערס

מארגען, דאנערשטאג, ד. 19-טען נאוועמבער ד. ... אוונט קומט פאר אין זאל פילהארמאניע א... גער קאנצערט פון דער בערימטער יודיש-האלענדישער ... גערין ליסבעט סאנדערס, וועלכע וועט אויספיהרען ... אין די שפראכען: פראנצויזיש, ענגליש, דייטש, האלענ... און יודיש.

אוונט פון קאמעראל-מוזיק אין פילהארמאניע

אונטערן פראטעקטאראט פון ענגלישען אמבאסאד... און ענגלישען קאמיטעט פאר צוזאמענארבייט מיט ... לאנד, קומט פאר דינסטאג דעם 24 ד. ח. אין פילהארמאניע א׳אוונט פון קאמעראל-מוזיק אויסגעפיהרט דורך ... מא רייז (וויאלענטשעל) און דזשאן הונט (פיאנ...)

„דער קעניג פון די פריזען״
William Powell, Myrna Loy
היינט און פאלג. טאג!
וואונדערבארער פילם מיט א פרעכטיגער אויסשטאטונג. אין די הויפטראלען:
נישט קוקענדיג אויף דעם דאזיגען אונגעהייערען פילם, זענען די פרייזען נישט געהעכערט
די פרייזען אויף אלע סעאנסען זענען פון 54 גר. אן — אנהייב פון די סעאנסען 4, 7 און 10 אוונט. שבת און זונטאג אנהייב 12, 4, 7 און 10 אוונט

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

קליינע
אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטען
ס׳ווערט געזוכט א קוואליפ... קראפט-שפולערין אין דער זאקען-... פעפער-גאס 17, ביי קאהן.

פערשידענעס
זשארובקעס! רעגענירירטע ... אויסגעבראגטע קויף איך יעדען קוואנ... פערטרעטערס ווערען געזוכט ביי ... מילגראם, פולנאצנא 13.

Zaginął miesięczny bilet tramwa... na imię Rafała Parzenczewskiego miesiąc listopad 1936. Znalazca ... zwrócić takowy do Parzenczew... Brzezińska 3/5 lub l.Bornsteina ...owska 26.

Zaginiony został kwit kaucyjny ...ektrowni Łódzkiej za Nr. 50499 ... 16/8—28 r. na Zł. 15.— na imię ... Hornsztajna, Łódź, Południowa 4.

KUPCY — PRZEMYSŁOWCY! ... nadmiernemi podatkami broni ... prawidłowa księgowość. Zapro... ...m. prowadzę księgi handlowe. — ...AKSMAN, tel. 238-91.

טושין-לאס פארעמבי... 2 ... ביליג צו פערקויפען. געניערס ... פאהרען אין לאדז, לאגעוויניצקא ... פארטער, אדער טעלעפ. 210-10.

אין פערלויף פון 3 מאנאטען ... איך די העברעאישע שפראך אין ... און אין שריפט מיט אלע כללים ודקדוק ... אויך מפטיר מיט א דרשה צו ... מצוה. פרייז צוגענגליך. מיין אדרעס ... גדאנסקא 24, לעהרער א. איטקין.

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
11 בושעזשינער 11
טעל. 137-63
עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים:
ד״ר קויפמאן, ד״ר דינענזאן, ד״ר רויטער, ד״ר שפירא, ד״ר נאדעל, ד״ר י. איציקזאן, ד״ר סטופאי. ד״ר ראבינאוויטש-גינזבורג. ד״ר שמירגעלד נערווען-קראנקהייטען
און דענטיסטין סטאראפאלסקא.
וויזיטען אין שטאט. אלע ארט מעדיציניש׳ע הילף. קאבינעט פאר פיזיקאלישער טעראפיע און רענטגען.
אלע ארט אימפונגען (געגען דיפטעריט און אנדערע).
ד״ר ראבינאוויטש-גינזבורג
אינערליכע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 3—4.

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער-שוועכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

ספעציעלע
לעטשניצע
פאר פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע
ZGIERSKA 24
Dr. FELDMAN פון 3 ביז 6 | Dr. PRAPORT פון 10 ביז 1

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב — פון 8 ביז 1 בייטאג

בעקומען אויסצייכונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די נרעסטע שטעדט פון אייראפע און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

(NIE FARBA)
przywraca SIWYM WŁOSOM
PIERWOTNY KOLOR
פארקויפט אין אלע אפטייקען, אפטייק-סקלאדען און פרעפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

Doktór
Klinger
ספעציאליסט
פאר ווענערישע, הויט, האאר און סעקסואל-קראנקהייט
Andzrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אן פון 9 ביז 11 פ. און פון 6 ביז 8 אוו.

ד״ר ל. שיפמאן
צוריקגעקעהרט
64 זאכאדניא 64
טעל. 106-72
פראנט 2-טער שטאק.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-טראקט.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.
צוריקגעקעהרט

ווייכטיג פאר
ברוך-קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפוס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.
פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדאזשען.
פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.
געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.
געגען שמערצענדע פלאטפיס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען.
געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימפ לויט מאס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד
א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא)
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

Dr. med.
P. KOTOK
CHOROBY WEWNĘTRZNE
przyjmuje od 5—7 wiecz.
Zeromskiego 44. tel. 114-25
POWRÓCIŁ.

ד״ר מעד.
שמעון גרינבערג
פילסודסקיעגא 55
טעל. 168-58
נעמט אן פון 12-1 און פון 5—7 אוו.

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
עפענט פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
אין פעטויג א געגענען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער הארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.